د ملا امیر دیوان

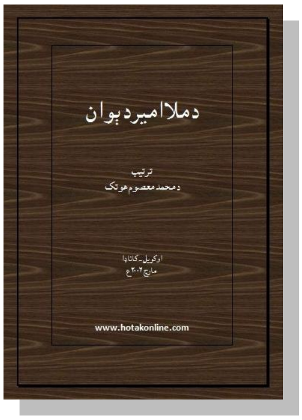

ترتیب

د محمد معصوم هوتک

اوکویل ـ کاناډا
مارچ ۲۰۰۶ ع

www.hotakonline.com
Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیراودېوان يې

دملاامیرددېوان دغه نسخه ،چي مادچاپ له پاره تیاره کړه ، ماته د ۱۳۲۵ ش کال په سر کي په کندهارکي لاس ته راغله اوترکتلووروسته يې راته څرګنده سوه چي دانسخه داروانښادحاجي دوست محمدبرېڅ له کتب خانې راوتلې وه[1] .حاجي صاحب مرحوم پخپل قلم ځای ځای د شاعرنوم دنومړي خطي نسخې پرڅنډوکښلی و[2].

دملاامیردېوان دحجم له مخي وړوکی دېوان دئ او(۸۰) غزلي او نظمونه لري خودالفبې دتولوپټیوغزلي پکښې سته . دپای پاڼې يې د (یاء) ردیف ته رسېدلي دي خوځوپاڼي يې کنډودي . مادانسخه تر موندلوځومیاشتي وروسته دزېري په جریده (د۱۳۲۵ ش کال ۹ ــ ۱۰ ګڼه) کي معرفي کړه اودهغي لیکني لنډیزدلته مکرر رانقلوم:

---

[1] حاجي دوست محمدبرېڅ دسراج الملت والدین امیرحبیب الله خان دپاچهۍ په دوهم کال (۱۲۸۲ش) په کندهارکي زېږېدلی اودظاهرشاه دپاچهۍ په شپږدېرشم کال(۱۳۴۸ش) په کندهارکي وفات اوپخپله پلرنۍ هدیره کي ښخ دئ. پلاریې قیام الدین خان اونیکه يې محمدیوسف اخوندزاده نومېدی. دحاجي دوست محمدبرېڅ پېشه سوداګري وه اودځورلسمي هجري شمسي پېړۍپه دېرشموکلونوکي يې د کندهار د شاه بازارپه ختیځه راسته کي دپوښلي چارسوشمال ته دخارجي بوټونوپلورنځی درلود. حاجي صاحب په پښتوژبه دنثرپه برخه کي قلم چلاوه اویوه غني کتابخانه يې درلوده چي دپښتوو پاړسي وعربي ژبو خطي نوادریې پکښې خوندي کړي وو. دده کتابتون په کندهارکي داروانښادمحمدحلیم سلیمي (۱۳۸۴ ش مړ) ترکتابتون وروسته دخطي نسخودکیفیت اوکمیت له درکه مشهوره کتابخانه وه . دبایزیدروښان نوې موندل سوې رساله ، چي دعلم درسالې په نامه په ۱۳۶۴ ش کال داروانښادسرمحقق دوست شینواري په سریزه او سمون په کابل کي خپره سوه ، دحاجي دوست محمدبرېڅ له کتابتون څخه راوتلې وه . دحاجي دوست محمدبرېڅ زوی نوراحمدبرېڅ هم دپښتو ژبې لیکوال او دطلوع افغان اخبارپرکاره قلمي همکارو. نوراحمدبرېڅ په ځواني کي مړسو (دی بایدله اروانښادپوهاندډاکټرنوراحمدبرېڅ سره مغالطه نه سي).

[2] زه (هوتک) دنومړي لیک دده دکتابتون دنورونسخودکتلوله خاطره پېژنم اوزماپه کتابتون کي دحاجي دوست محمدبرېڅ په قلم داخونددروېزه دمخزن الاسلام ځیني برخي سته چي دخپل کتابتون دیوې نسخې اوداروانښادسلیمي دکتابتون دکومي نسخې ترمقابله کولووروسته يې یاداښت کړي دي . دحاجي صاحب مرحوم لیک په نسبتاً ښکلوخطونوکي راتلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملا امیر د څورلسمي هجري قمري پېړۍ په سرکي په کندهارکي یوله هغو شاعرانو څخه و ، چي مردف دېوان يې درلود او شعرونه يې د خلکو خولو ته لوېدلي وو . هسي خو په پښتنو شاعرانو کي مــــوږ د (امیر) او (امیرمحمد) په نامه څوتنه پېژنو، خو پیاوړي محقق پوهاند عبدالشکور رشاد د پښتانه شعراء په دریم ټوک (۸۲۷ مخ) کي د امیر په نامه یو شاعر معرفي کړی دئ ، چي زموږ تر بحث لاندي ملا امیر سره يې ځیني ګډ وجوهات ستـه . دی لیکي : " امیر په ختـه پوپلزی و ، د کندهار د تلوکان[3] په کلي اوسېده دده د پښتو مردف دېوان شته او د پارسو او عربي دېوانونو د لرلو په باب يې هم خبري کيږي .... دده ژوند د ۱۲۹۱ هـ ق کال[4] په حدودو کي تاکلای شو او عمريې تر۹۵ کالو پوري رسېدلی دي . له دېوانه څخه يې معلومیږي ، چي د ژوند وروستي کلونه يې په ګرش (هیلمند) کښي تیرکړي دي " .

ددغي لیکني په استناد د ((فرهنګ زبان و ادبیات پښتو)) محترم مولف هم دده یادونه کړې ده . په پښتانه شعراء کي د امیر د کلام د (ی) ردیف څلور پښتو بیتونه خوندي دي . زه په غوڅه توګه حکم نه سم کولای ، چي (امیر)او (ملا امیر) به یو سړی وي . د (امیر) په باب خو لوی محقق پوهاند رشاد لیکي ، چي ظریفه او شوخه طبعه يې درلوده . د ملا امیر په دېوان کي ما د ظرافت او شوخۍ صریحه نمونه ونه موندله . خو د عصر او وخت نږدېوالي اود اوږده عمر تېرول او د ملا امیر په

[3] تلوکان د کندهار د پنجوایي ولسوالۍ مربوط کلی دئ، چي د کندهار ښار لویدیځ لورته پروت دئ. شاوخوا يې د انګورو باغونه دي. د پښتو او فارسي ژبي شاعر او د تالیفاتو څښتن ساګزی ملا حسن اخوند (۱۱۷۷ـ۱۲۴۵ هـ ق) د همدغه تلوکان دئ. فارسي دېوان يې چاپ سوی دئ.زما (هوتک) سره يې یوه ښکلې قلمي نسخه سته ، چي د هرات د نائب الحکومه سعدالدین خان د زوی عبدالعلي خان (خان آغا ؟) په پرمایښت د ((محمد رحیم الکوزي قندهاری الاصل ساکن هرات)) په قلم لیکل سوی دئ.

[4] دغه کال په پښتانه شعراء کي ۱۳۹۱ هـ ق راغلی دئ ، چي چاپي غلطي ده . دغه غلطي زما په پورتنۍ مقاله کي ، چي په (زیري) جریده کي خپره سوې ده ، بیا تکرار سوې ده . د مقالې تر چاپ وروسته ما او فاضل استاد په دې باب خبري هم وکړې او ما وعده ورکړه ، چي دغه غلطي به یو وخت سموم. دادئ اوس (اووه ویشتمه د مارچ ۲۰۰۶ ع) مي خپله ژمنه پوره کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیوان کي د (نهرسراج ویالې) یادونه[5](۱) بیاهغه وجوهات دي ، چي ددوی ترمنځ شریک دي. د اوسنیو ماخذونو ، روایتو او دیوان څخه دا فیصله ګرانه ده ، چي ((امیر)) او ((ملا امیر)) به یوشاعروي. په هر صورت زه اوس دی د ((ملا امیر)) په نامه دموجوده دیوان له مخي تاسي ته درپېژنم اودیوان یې درته معرفي کوم. نوره څېړنه به راتلونکي ته پرېږدو . ګوندي داسي مواد لاس ته راسي ، چي ددې موضوع له سپینېدو سره مرسته وکړي.

زمادکتابتون په خطي نسخوکي دملاامیردیوان سته،چي نوم یې ((مخبر العشق جدیدی)) پرابېښی دئ . دیوان مردف اودپای له خوانیمګړی دئ. دوروستۍ پاڼي رکاب یې (څمامقصود) لیکلی دئ ، چي داکلمات دراتلونکي مخ دلومړي بیت شروع ده . نسخه پرعادي کاغذ په توره سیاهي لیکل سوې ده اودډېر بې سلیقي او بېسواده کاتب کارمعلومیږي. څرنګه ، چي دیوان نیمګړی دئ ، دکاتب نوم اود لیکلو کال یې نسته . ددیوان پرڅنډو څوځایه ۱۳۲۷ او یوځای ۱۳۲۸ کښل سوي دي. نه پوهېږم ، چي دابه دلیکلوکال یاکلونه وي که یا؟ د دیوان ټولي غزلي اتیاوو ته رسیږي اود(ی) ردیف هغه څلوربیته ، چي د پښتانه شعراء په دریم ټوک(۸۲۷مخ) کي خوندي دي ، ، دلته نسته. که (امیر) او (ملاامیر) یوشاعر وي ، نوښایي دغه بیتونه به په هغو پاڼوکي وي ، چي ضایع سوي دي. ددیوان پیل داسي دئ:

له بسم الله وروسته. هذا کتاب مخبرالعشق جدیدی.

نن مشغول سه په الحمد و پــه ثنا   په دهان کښبي دي چلیږي ژبه ستا

---

[5] دنهرسراج دویالې یادونه زه پردې خبره دلیل بولم ، چي ملاامیرپه هیلمندکي هم استوګنه کړې ده او احتمالا په ((ګرش)) کي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هربنده لـــــــره لازم ثناګویي ده　　په قرآن کښي بیان کړی پاک مولا

++++

له دیوان څخه یې مادده دژوند په باب زیات مشخص ټکي ونه موندل. دامیرحبیب الله (۱۳۱۹ــ۱۳۳۷ هـ ق) یادونه یې ځوځایه کړې ده:

دسراج الملة والدین ښـــــــه دبدبه ده
ملاامیرد ده دوعاګوی[6] نه دفرنګ یم

اویا:

ډېردي عـــــــــــمر دامیرحبیب الله وي
ترســــایه لاندي ناست امتیان ستا محمده
تل مشغول دقندهار پـــــــــــه آبادي ده
اوس مشغول پــه نهرسراج نهراعلی محمده
نهرسراج به خدای معمورکه وخت نژدې دی
ملاامیرفقیردوعــــاګوی ده هرصبا محمده

دنهرسراج واله (ویاله) په **۱۳۲۵** هـ ق کال دهیلمند له رود څخه افتتاح سوه[7]

ددیوان د (ب) ردیف دیوې غزلي مقطع داسې ده:

دیارلس صدیٔ هـــــــم شپږویشت کاله
ووتېرشوي ملاامیر بیان کوي له هره باب

---

[6] ((دوعاګوی)) باید دوې څپې ولوستل سي.

[7] حبیبي ــ عبدالحي پوهاند ــ دافغانستان تاریخي پېښلیک ــ ۲۲۲ مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیارلس سوه شپږویشت هـ ق کال دامیرحبیب الله دپاچهۍ اووم کال دئ . له دې تولو خبروڅخه ثرګند یږي ، چي دامیرحبیب الله دپاچهۍ دوران دملاامیر د شاعرۍ د اوج زمانه ده . په دغه وخت کي دی سپین ږیری دئ څکه وایي :

ملاامیرپه سپینه ږیره تل ژړاکړي
راشه زماپرغریبۍ وکړه پـوښتنه

++++

اشعاریې دده پرعلم او پوهې باندي شاهدي ورکوي . دتصوف خوایې درنه ده . اخلاقي شعرونه هم لري . له اشعاروڅخه یې معلومیږي ، چي ملاامیرپه سلوک کي دنقشبندیه طریقې پیرو دئ . دسلوک اوسیر پړاوونه داسي بیانوي:

دوحدت له باغه درخته رابښکاره شوه
نه یې مثل پـــــه زمین لکه نشتر و

....

دتوحیدترسوزن ووزه که یکتا یې
که دوتا یې ځان یکتاکړه یک بشر

......

محبت دخدای نـــــهال پرخپل زړګي کړه
اوبـــــــــوه یې په چشمه د شــــریعت
اســــــــــم ذات د زړه صیقل دسالکانو
تصفیه د زړه راځي پـــــــــــــه طریقت
بیابه کشف و کــــــرامات درته حاصل شي
پوشیده لـــــــــره داحــــــال د حقیقت
معرفت مي شناخت دخدای پرخپل طاقت ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

((ملاامیر)) تعریف کـــــــــوي دمعرفت
په دېوان کي يې يوه تقريبا بشپړه فارسي غزله اوڅوشير وشكر بيتونه سته. فارسي شعر يې دټيټي سويې شعردئ او خوندورنه دئ. ٌ

+++++

+

دادهغي ليكني لنډيزو ، چي ماشل كاله وړاندي دكابل په زېري جريده كي خپره كړې وه[8](١). تردې وروسته مي ددېوان قلمي نسخه د چاپ له پاره تياره كړه. اودتيارسوي متن يوه برخه مي (دٌ قٌ تررديفه) پخپل خط په يوه جلاكتاب كي پاكنويسه كړه اونوركارله ګران هيواد څخه دراوتلوله اسيته نيمګورپاته سو . دامتن اوخطي اصل يې له هيواده راته زمامورکراچي ته راورساوه اومابياله ځانه سره كاناډاته راوړ(١٩٩٢ ع) . سږكال مي دكاغذوله منځه دامتن راوايست له سره مي وكوت اوكمپيوټري چاري مي يې بشپړي كړې اودخپلو هغو ليكنو په تاخچه كي به يې كښېږدم، چي زماناچاپ آثاردچاپ په انتظار پكښېي پراته دي.

دنوي كتني په ترڅ مي لازمه وبلل داخوټكي نورهم پرخپله پخوانۍ ليكنه باندي ورزيات كړم:

ملاامیردمتوسطي درجې ملا ، دټيټي سويې شاعر، دلوړجوش و خروش مخلص سالک دئ اوپه سلوک کي دنقشبنديه طريقي لاروی دئ. دېوان يې له يوڅوغزلوپرته نورټول دسيراوسلوک مسئلوته وقف كړئ دئ اودتصوف غامض اوپېچلي موضوعات يې په ډېرساده

---

8 دنومورې مقالې بشپړمتن زمادناچاپه اثرٌ كچكولٌ په لومړي ټوک ٣٢ مخ كي خوندي دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعرکي بیان کړي دي .دده شعرله لویه سره هم فوق العاده ساده اوله هنري مزیته خالي دئ اوفني کمزورۍ،قافیوي نیمګړتیاوي اودوزن ناهماهنګۍ یې دلوستونکي مخي ته ډېري راځي،خودتصوفي اړخ زیاتوب یې دشعري قابلیت د نه ورتیا له امله دشعر خوند ورنګ نور هم ورپیکه کړئ دئ . ده ته خپل شعرکله کله دومره لوړښکاره سوی دئ چي وایي " پخته کار سالک " به یې په بیان پوهېږي (د " ن " ردیف) خو حقیقت دادئ چي دده په شعرکي مفاهیم بیخي په ساده پیرایه کي بیان سوي دي .شاعرته دسیروسلوک اوطریقت پرورشوباندي ځان " بالغ " ښکاري اود " دستار " ترلوتمه لري (د " ع " ردیف) خو ځای ځای بیا پخپله ورته ځان " ناقابل " ایسي (د " ف " ردیف) . شاعردسلوک دلاري خطرات هم له پامه نه دي اچولي اودآیات وحدیث په استشهاد وایي چي په طریقت تربل هرمسلک د" ملحدۍ " خطره ډېره ده(د " هـ " ردیف) . دی دخطرځای هم دخپلي تجربې اوپوهي له مخي نویو سالکانوته ورښیي (د " ن " ردیف) .

شاعر غواړي دځینو کلماتو په راوړلوسره خپله تواضع اوانکسار تمثیل کړي اودځان له پاره د(کمینه ، دون همته ....) کلمات کاروي خو ددغو کلماتو مروجي معناوي دعجزو انکسار ښکارندویي نه کوي ، بلکي استعمال یې دلاسه لا د شخصیت ددرناوۍ پله سپکوي.

دملاامیرپه دېوان کي دیولړتاریخي پېښویادونه سوي ده چي مایې دلومړي وارمعرفۍ په لیکنه کي مثالونه راوړي دي اوتاسي یې یوه برخه وړاندي ولوستل (دسراج الملت والدین امیرحبیب الله خان ، دکندهار دنایب الحکومه یادونه اودنهرسراج دویالې دکیندلوکار) . ددې پر څنګ دی وطن ته دروسانودراتګ خبرداری اودهغوپه مقابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي دغزا اوجهادهڅونه کوي (د ٌ و ٌ ردیف) چي مادهمدې متن په (۲۱) مخ (۱) حاشیه کي تبصره پرکړې ده.

دملاامیرشعري ژبه په عمومیاتوکي دلویدیځي لهجې ځانګړتیاوي لري اوپه خصوصیاتوکي بیادهیلمنداوروزګان دشاوخوا پښتنوژبه تمثیلوي . دی ځای ځای دشعري اړتیاله اسیته د کلماتو وروستي حرکتونه غورځوي او ٌ نعمتونه ٌ د ٌ نعمتون ٌ په شکل کاږي.

داوه هغه ټکي چي یادونه به یې دملاامیردشعرپه پوهېدلوکي مرسته وکړي.

محمدمعصوم هوتک
اوکویل ـ کاناډا
۲۷ مارچ ۲۰۰۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم اللّٰه الرحمن الرحیم

نن مشـــــغول شه پـــــــــه الحمدو پــه ثنا
په دهـــــــــــــان کښي دي چلېږي ژبه ستا
هـــــــربنده لـــــــــــــره لازم ثناګويي ده
په قـــــــــــــرآن کښي بيان کړې پاک مولا
صددرودوصد ســـــــــــــلامه دي انعام وي
له ماخــــــــــــــــواره امتي پرخپل پېشوا
هــــــــم پرآل هـــــم پراصحابو دده باندي
هــــــم پـــــــــــــرواړه ګذشته وو انبيا
که ظاهـــــــــــــرباطن الف شوې مردانه يې
په لباس د (ج) پـــــــه پټ شې ســـــــرتپا[9]
که د(ز)نسبت دي وکـــــــــــړوخپل نفس ته
پردغـــــه تقصيرهمېش کـــــــــــــوه ژړا
ښه محکمه پيالـــــــــــــه نوش دقناعت کړه
بې صبري ده بدبختي لـــــــــــــــــويه بلا
شفقت دفقيروعــــــــــــــــظ ونصيحت دی
زياتي نه لـــــــــــــــري قدرت دضرب پرچا
راشـــــــــــــه ونيسه محکم دربارمحکمه[10]
ځان ورګـــــډ کـــــــــــړه په مجلس داوليا
هرګناه لــــــــره زنګـــــــــــونه پرزړګي دي
آئينه دزړه لــــــــــه زنګه کـــــــــــړه صفا
که صادق يې يک بيني يک جهتي کـــــــــړه
دتـــــــوحيد پرلارتـــــــلای نه شي دوبين بيا

[9] سرتپا=سرترپا
[10] دانيم بيتی کټ مټ وليکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګمراهـــــــان دزمـــــاني ترحساب تېردي
(ملاامیره) کناره شـــــه له هــــــــرچا

***

که ساقي راکه جــــامونه دکـــــــوثربیا
پـــــه کارنه لـــــــــرم دنیاو سیم و زربیا
هست مي ستا په هست موقوف ده فضل وکړې
پرخپل هست باندي دهست وکـــــــړه نظربیا
په نظردکامــــــــــــــلانومي منظورکړې
معتکف دي ددربارپـــــــــــــم هم ددربیا
ممکنات چي رب پیداکـــــــړه په قدرت خپل
داهـــــــــــــمه دي ننباني دپیغمبربیا
هیڅ دحسن سیال (یې) نشته پــــه دنیاکښي
سیالي نه که ستالـــــــــــه رنګه شمس قمربیا
چي پیدایي ستالـــــــــــه رویه کل اشیاکړه
پاک الله پرتاعــــــاشق ، تې[11] کړې اظهربیا
ودیدن ته دي محتاج شـــــــــاه وګدای دي
که روزي مي ستادیدن شي پــــــه محشربیا
زه چي مست ورندانـــــــــــــه دزماني یم
ډېرمستان رندانـــــــــــه دي ستاددربیا
عشق دي هسي سرګردان کړم په عـــالم کښي
نه پوهېږم پــــــه خپل نفــــــع و ضرربیا
بې صبري مي شوه غالبه ستاپــــه عشق کښي
قناعت پیاله که راکـــــــــــړې پقدربیا
دهجران په اورمي مـــــــــــه سیځه صنمه
(ملاامیر) که مـــــــــــفرح کړې په نظربیا

---

11 تې = ته یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

صدقــــه شه صدقـــه شه دل وجــــان زما
تـــــــردیدن وتــــــردیدن د خپل جانان زما
یــــودیدن وعاشقـــــانـــــولره بس ده
همېشه دوی ثناخـــــــوان دي د خوبان زما
منتــــــــظورتـــــه ولاړ دي بې اختیاره
که معــــــــمورشي په دیدن د ګل ریحان زما
نه له ستر ګــــــوغائبېږي نه په ستر ګو برابر ده
لاردعقل نشته چي څرګند به شي سبحان زما[12]
هیڅ تعلیم وعاشقـــــانـــــــوته نه شي
دواړه کــــــونه دي پرېږي اېښي پرجانان زما
شابس شابس دعـــــــاشق پرهمت باندي
چي یک بین شــــــو یک جهته پرمیدان زما
(ملاامیر)غــریب دوبین دئ تې[13] یکبین کړه
رب کـــــریم ده هم رحیم ده هـــــم رحمان زما

***

چـــي طالب شـــــــوم دمطلـــــــــوب
په کــــال سلب شــــــوم مســـــــــلوب
هســـــــــي رنځ راباندــــــدي راغـــــــــی
په مثــــــال لـــــــکه ایـــــــــوب
دعشـــــــــق دارنــــګ ســــــــخته زورده
بې بصرکئ[14] عشـــــــــــق یعقــــــــوب
که معشــــــــــوق هرڅو جفـــــــاکـــړي

---

[12] ددې بیت څپې د غزلي د نورو بیتو د څپو پرپرتله زیاتي دي.
[13] تې = ته یې
[14] کئ = کړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وعاشق ته وي مرغوب
عاشقان چې همېش ژاړي
بیماران دي په مقلوب
له دې رنځه به روغ نه شي
بې دیداره د محبوب
د عشق هسي غالب کار ده
خوار عاشق کاندي مغلوب
پخته کار عاشق هغه ده
چې خپل عشق کاندي محجوب
که مخلوق تې عشق ظاهر شي
بنه یې نه بولي کتُب
ربه عشق مي پوشیده کړې
هم پر شرق هم پر غروب
له نقصانه عشق نګاه کړه
نفس حاضره پر شمال هم پر جنوب[15]
ملا امیر غریب بیان کوي له عشقه
په مثال لکه مرغه اخلي حبوب[16]

***

له کامله پیاله نوش که په شتاب
پرهېزي شه له ګنا که اجتناب
خپل باطن کړه پاکیزه له هره خُبثه
ځان لایق کړه چې منظور شې دا حباب
بعضي خلک په ظاهر ډېر آراسته وي
په باطن کي خباثت وي بې حساب

[15] دانیم بیتی ځلورخپې زیات دئ
[16] حبوب = دانې . جمع یې حبوبات دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعضـــي خلګ په باطـــن ســـم آراسته وي
په شـــریعت[17] وي هم ملامت هـــم په کتاب
دغه دواړه نقصـــاني پـــه آخـــرت وي
چي حاضر شي په میدان د ســـــوال جواب
بختور ده چي ظاهــــر باطـــن (یې) د واړه[18]
بـــرابر د شریـــعت شـــوه د وهــــاب
راشــــه ټینګ پر شریـــعت شه که دانا یې
په شریـــعت به مفتوح شـــي د جنت بـاب
که څراغ د شریـــعت خـــدای په لاس درکړ
وبـــه نور ته یې عـــاجز ماه و آفتـــاب
هغـــه څـــوک چي ردوي حـــکم د شـرع
خـــلاص به نـه شي د دوزخ د سخت عذاب
پټ پنهـــان له خپله خدایه مشغـــولا کـړه
د صدیـــق د سینې بـــوی تـــئ[19] د کباب
کامـــلان مي غوصـــان د عشـــق دبحـــردي
ځان جهـــان وځني هېر غـــرق په دریـــاب
پیروي د کامـــل وکړه که صــــادق یـــې
زموږ په لاس ده د قـــرآن محکـــم تنـــاب
دیارلـــس صدي شپږویشت کـالهوو تېر شوي
ملا امیـــر بیـــان کـــوي لـــه هـره بـاب

***

که وصال دجانان غـــــــواړې په قیامت
په اخلاص وپـــــه تصدیق وکـــړه طاعت

---

[17] شریعت دلته دعوامو په شان دوه څپه ییزبایدولوستل سي.

[18] اصل: هغه بختورده چي ظاهرباطن دواړه

[19] تئ = تلئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مجلس د دلبرانـــــــو به ورګـــــډ شي
که دې ترک کـــــــړ د دنـــــــیا زېب وزینت
بې بـــــــــقاده دا دنــــــــیا هیڅ باور نشته
پـــــــه مثال لکه تېزباد ځي پـــــه سرعت
پـــــــه دنیا پسي هــــــــــلاکه زمانه ده
ابلیس کاندي حـــــــــرص غالب ترقناعت
دانایان مي دي مشغــــــــول دیار پــــه مینه
پروانه که د دنیا پـــــــــــــــه زیان کثرت
اولیاء خـــــــــدای نازولي پــــــــه دوه کونه
ښه دیدار به ورعطا کـــــــــــــــړي هم جنت
توکل موپرخپل خـــــــــــدای زمونږ مومنانو
بې لـــــــه خـــــــــدایه تکیه نشته د راحت
ښه تـــــــــــــقوا وهمت خوی د مسلمان ده
د شیطان تابــــــــعان ډک پـــــــــه خباثت
امان راکـــــــړي د ابلیس د بده خـــــــویه
دده خــــــــوی ده ګـــــمراهي بل فضیحت
مقصود د ښینګ کـــــــــــــړه سوا پرېږده[20]
رضاجوی شه د ښه خـــــــــدای هم د حضرت
محبت د خدای نـــــــــهال پرخپل زړګي کړه
اوبــــــــوه یې پــــــــه چشمه د شـــریعت
اســــــــم ذات د زړه صیقل د ســــــالکانو
تصفیه د زړه راځي پــــــه طـــــــــــریقت
بیا به کشف و کـــــــــرامات درته حاصل شي

[20] دانیم بیتی ځلورځپي کم دئ.
سوا = ماسوا . او ماسوا د خدای تعالی له ذات پرته نورو موجوداتو او مخلوقاتو ته وایي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوشیده لـــــــره دا حـــــــــــال د حقیقت
تــــــــرعرش پـــــورته دي اویازره حجابه
داخل کېږي عـــــارفـــــــــان بلند همت
معرفت مي شناخت د خدای پــــرخپل طاقت ده
(ملاامیر) تعریف کـــــــــــــــوي د معرفت

***

خوار عاشقه معشوق ګوره که لــــري استقامت
نن دي وارد ئ که پوهېږي د قـــــرآن په تلاوت
عوام خلق دي مجلس د علــــــــماوفقراکړي[21]
له تاثیرې[22] پیدا کېږي تـــــــوانګري وقناعت
کـــــه راه رويې ســــــم پرلار د شریعــــت شه
رهروي بــې شریعته دئ سالک له[23] قبـــــاحت
ملحــــــدان په زمانه کـــــي هســــــي ډېر دي
هیڅ خبــــر په شرع نه وي نه په تـــــرک د جماعت
موحدان مــــــي مستقیم همېش پــــرجماعت وي
له ښه خدایه وي ترسان هـــــم له عذابه د قیامت
په لبـــاس د حلــــــم پټ شه ســــر تر پایــــه
د حلــــم لباس دئ هرمومن له مرتبه د شرافـــت
حـــلم خوی د انبیأ و اولیـــــأ دئ کــــه خبر یې
قــهر غضب خوی د شیطان دئ نه دئ خوی د ولایت
غـافــــلان د یاره ذکره، نقصاني په دواړو کونو
عاشقان صفت ګویان د دلبرانو په دنیا هم آخرت
که تـــــــــرعرش و کرسي لــــويه دي سینه شوه

[21] اصل: عوام خلق دي مجلس د علماوفقراکړي په هردم.
اوترلاندې بیاورته کښلي دي: دعالم مجلس کوه که ته دانایې

[22] له تاثیرې = له تاثیره یې

[23] سالک له = سالک لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

سو اءالله به هسي غرق سې لکه فرعـون هم جاهت[24]
(ملا امیره) پر عمل هیڅ تکیه مه کړه فضل غواړه
د غه لوی فضل عظیم دئ چي یې درکړ هدایت

***

د خوبانـــــو سردار تئ[25] پاس پر اسمان خوت
تېر تر عـــرش و تر کرسي پر ښتن ګران خوت
چي مشــــغوله پــــــه صلوت طیبات شو
هر ګفتن یې درمرجـــــان تـــر ښه دهان خوت
د امت غـــــم یې زرغـــــون پر پاک زړګي و
هېر یې نه و چي دربار تـــــــه د سبحان خوت
پـــــــــر دربار د حق تعالی یې قـــدر ډېر دئ
وربخښلئ یې امت نــــاز یې چـــــلان خوت
ګفتګوی د ګـــــوی مګوی یې سره وکـــــــړ
ګـــــوی بیان د شریعت دین یې روښان خوت
د مګـــــــوی خبري پټي له هــــــــر چا دي
پاک حبیب رب منع کــــړئ ډېر یې زیان خوت
طی شــــوه نه فلک اتلس کالـــــه یوه شپه وه
بې مثاله ښه مجلس د دوی تــــــر میان خوت
پنځه فرض لــــــــمونځونه شب و روز شول
که چا تــــرک کــــــړه آخرت لرې[26] تاوان خوت
پنځه فــــــــرض[27] چي ادا پـــــه جماعت شي
خدای رسول به شي راضي دی پـــه نېکان خوت
مومنانو امـــــــر ونهی ټول پـــــر ځای کړئ

[24] جاهت:
[25] تئ = تلئ (د کندهار کړدود)
[26] لرې = لره یې ، ته یې
[27] فرض کلمه دلته دوې ښپې بایدولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نصیحت د (ملا امیر) پر دل و جان خوت

***

زموږ و تا ته دی سوالونه یا مغیث[28]
له تا غواړو ډک جامونه یا مغیث
حاجتمند در ته ولاړ دي بې شماره
فریاد رس یې، له تا غواړي حاجتونه یا مغیث
حاجت زما ده ستا رضا په دواړو کونو
د رضا دي طلبګار یم په عمرونه یا مغیث
هیڅ مقصود مي په ظاهر باطن بل نشته
ستا رضا ما خلاصوي له هر غمونه یا مغیث
ربه قطع انتظار د خوار عاشق کړې
رحم وکړه دیدار وکړه ته پر وکړه کرمونه یا مغیث
هر عاشق چي وي صادق په محبت کښي
تر چشمانو یې خو ناب وهي موجونه یا مغیث
و خپل یار ته سل نظره د عاشق وي په هر دم
یو نظر یې ستا دوا دئ د زخمونه یا مغیث
رد ، قبول دواړه موقوف ستا په رضا دي
و بنده ته څه معلوم دي ستا حکمونه یا مغیث
مومنان مي مقبولین په دوه جهان کښي
د تقوی توکل ډېر دي اجرتونه یا مغیث
ښه خلعت خدای د ایمان و موږ (ته) راکړئ
موږ پر دا خلعت همېش کړو شکرتونه یا مغیث
پاک قرآن دي راستولئ لوی انعام ده
پکښي ډېر د حل حرمت دي بیانونه یا مغیث
زموږ ایمان پر پاک الله هم پر قرآن هم پر رسول ده

---

[28] مغیث (د میم په پېښ) فریادرس ، هغه ذات چي فریادورته کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د(ملا امیر) پر زړه ډېر د عشق داغـونه یا مغیث

***

په کـــــــوڅـه کي دي ولاړ دي رقیبان کج
همېشه راتـــــــه قـــــهرېږي غمازان کج
جنګ جـــــدل مي له خپل نفسه شب و روز ده
بل پـــــــر خنګ راتـه ولاړ ابلیس شیطان کج
په خپل فضل دي اسباب د جـــــــهاد راکړ
په اسم ذات ســــــــره وهــــــمه کافران کج
د مومن زړه مي تـــــــــر عرش عظیم لوی ده
اته برجــــــــه پر ولاړ د ښــــمن حیران کج
روح بادشاه عـــــــقل وزیر ده که یې ګوري
نفس شیطان ورتـــــــه ولاړ دي پر میدان کج
ښه تقوی و همت وکـــــــــــړه مدت ورکړه
اته برجه کـــــــــــړه محکمه له نقصان کج
بیغمي هیڅ پـــــه کار نـه ده د دښمن دار له[29]
د جـــــــــرس په شان بیدار شه هم نالان کج
که غافـــــــــــل شوې له طاعته له اذکاره
وبېرېږه لـــــــه دوزخــــــه لـــــه نیران کج
محکمي دا اته برجــــــــــه پـــــه طاعت وي
د غافـــــــل روح (مي) بندي ده د شیطان کج
سنګــــــــــــدلان چي ببدیني که سبب دا ده
د معصیت پـــه رنګ یې رنګ ده دل و جان کج
هغه څوک چي تـــوبه ګار شي زړه یې پاک شي
رب غفور ده هــــــــم رحیم ده پر عصیان کج
هــــــر مـومن چي توبه ګـــار د ما مضی[30] شي

---

[29] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

له آینده و ځــــــان ساتي له هـــــر زیان کج
اول ځان تــــــــه نصیحت کـــړم بیا و بل ته
(ملا امیر) بیان وکـــځ[31] د هـــــــر تاوان کج

***

عـــــاشقان سینه سوزان غــــــواړي قدح
و دربارته دي ولاړنـــالان ګـــریان غواړي قدح[32]
هـــــرعاشق چې د هجران تـــــرمقام تېرشي
ګــــــــویانوی شـــو پیدا ، وایـــم نشرح[33]
بې صبری راځخه هېرصبرسکــــــون کــــړ
اوس له ډېري تلــــــــــوسې شوم سینه شرح
په باطن کې دریاب پـــــه جوش خـــروش ده
پټ پنهان[34] یم پکښې غــــرق زه یــــم فرح
خامکاران دي زیانکاران تـــــرهـــــغه وخته
چې تمیزورمعلـــــــومېږي دنیکۍ هم داقبح
چې آهن رنګه جـــــــوش ونه که په اورکښې
یوه کیلي کله جوړېږي چې به قلف شي په افتح
که دعشق په اورکښې نفس سوخته پخته کړي
دزړه نوربه دي شي پورته کل زمین کاندي اوضح
شریعت درســـــــول باغ زه یې باغبان یـــــم
(ملا امیر) بې ډنګوي هـــــم په ضمني هم په صرح

***

دفراق زهرمي نـــــــوش کـــړي زړه خوله تلخ

[30] مامضی : تېرسوی وخت
[31] وکئ - وکړئ
[32] دا غزل ډېري قافیوي نیمګړتیاوي لري.
[33] نشرح یوراز نظم دئ ، چې دهلک دزېږېدلو پروخت دخوشالۍ په خاطر په ډله ییزه توګه ویل کېدئ.
[34] اصل : پټ پنهم ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما مزاج شو هفته یي لکه د بلخ[35]
ستا وصال زما دوا د هر مرض ده
په کار نه لرم دوا د هندا و جلخ[36]
د وصال کوڅه دې کوڅه دي خلاصه جانانه
رقیبان په مخه را غلل لکه ملخ
اوس حیران یم چي پر کمه به تېرېږم
لا ربه خلاصه په غره شي که په سلخ[37]
هسي ګرم ده بازار د عاشقانو
سوړ به نه شي د سیاه بند په یخ کلخ[38]
و عاشق ته یې ژړا په برخه ورکړه
تل به ژاړي چي په زړه یي خنجر خرخ
هر ګیاه مي په باران خوشحالي کاندي
(ملا امیر) ده ږ بر خوشحال په برف پرخ[39]

***

مور و پلار و ته هیڅ مه وو ایه پوچ
مرتبه به دي کمتره سي ترمچ
پاک سبحان یې بیان کړی په قرآن کښي
د والدینو دئ حق ږ برو باسه غچ
بیامي حق د استاذانو ده بې شماره
ښه محکم یې ټینګوه لکه سپین ګچ
بیا حقونه په هر چا د علماوو

---

[35] وايي دبلخ هوا يوه هفته سړه بله توده وي. دلته دغه ټکي ته ضمني اشاره ده.
[36] په اصل کې (جلخ)ته کښلي دي: نام وطن است
[37] غره دمياشتي لومړۍ ورځي ته او سلخ دمياشتي وروستۍ ورځي ته وايي.
[38] په اصل کې (کلخ) ته کښلي دي: سردی سخت
[39] اصل : فرخ . خوشنګ ته يې بياورته کښلي دي: فرخ شبنم راګويند. شبنم ته خو په پښتو پرخه وايي اودلته يې دشعري ضرورت له امله (پرخ) ليکلی دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنبي مـــــــــيراث يې وړی دئ پــــــه پچ
يومومن پــــــربل مومن لـــــــري حقونه
نبه محبت سره کـــــــــوئ شيطان که تـــچ[40]
له کفاروبـــــــه همېش منازعــــــه کــړو
له کفاروســـــــره دئ زمـــــــــوږدين غچ
که خپل شيخ که دبل شيخ ته دست بـوسي کړې
تاله فيض وبرکت لاس يې کـــــــــــړه مچ
ترکـــــــــوه خپلــــــــه رضادبل دپاره
دمومن وزړه تــــه ګـــــــــــوره نه يې لچ
(ملاامير) فقيرکه هـــــــرخونصيحت کړي
دانايان خدای پـــــوهولي دجاهلوده خوله وچ

***

که مـــــــرګی درلـــــره راغی ژوندون هيڅ
که وصـــــال درلـــــــره راغی بېلتون هيڅ
دانايان پــــــه قيل وقال ډېرخـــوشحالېږي
وجاهل ته قيل وقـــــــال مرګ ژوندون هيڅ
که طاعت دې پــــــــه مثال ريګ بيابان شي
په ريابــــــه شي برهـــــــم لکه ګلون هيڅ
ځان صدف رنګه صفاکړه پـــــــه درياب کښې
بې دريابه سنګ کلوخ هـــــم سفالون[41] هيـــڅ
درقيمت دئ پيداکــــــــړی پـــــه خپل صبر
بې قېمته پيسې ډېـــــــري دميسون[42] هيـــڅ

---

[40] تچ: دغوزارېدلو ، لوېدلو آواز (پښتوپښتوتشريحي قاموس) . دلته به دغوزراولوپه معنا راغلی وي

[41] سفالون = سفال = کودري

[42] ميسون: په معنايې پوه نه سوم. ښايي دمسيون = مسيو = ښاغلی اړول سوی شکل وي. دشاعرپه وخت کي ځيني اروپايي اصطلاحات (انګرېزي او فرانسوي) افغانستان ته رسېدلي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمجـــــــنون دعـــــشق خبري چي باقي دي
ځني ورک ځان وجـــــــهان وهم سکون هيڅ
که مجنون غـــــوندي صادق يې نن دي وارده
دليلی دوصال غـــــــم خوره نورغمون هيڅ
هرعـــــاشق په خپل معشوق پسي مجنون ده
که معشوق وفاونه کړه شـــــــــواخون هيڅ
که عـــــــاشق يې پيروي دپاک قرآن کـــــړه
بې له خدايه بې رســــوله نـــــورحبون هيڅ
(ملاامير)[43] چـــي همېش ژاړي مـــراديې ته يې
بې له تادي تـــــول باطل واړه ســـمون هيڅ

***

دمخلوق پـــــــه صفت مه شــــــه ارجمند
ګمنامي کـــــــــړه چي دي رب کاندي پسند
که هرڅولذيذطـــــــــعام وخوري بې ياره
هيڅ به درنه کـــــړي په خوله وزړه کښي خوند
په مجلس کښي داشرافـــــــونه ادب کړه
خبردارشـــــــه چي اوازنه کــــــــړي بلند
حـــــــــرکات وسکنات که کلــــــمات وي
په ادب کښي احتياط کـــــړه که يې هوشمند
بندوبست دآخــــــــرت کـــــړه که دانايې
پـــــه کارنه ده ددنـــــــياډېربست وبند
پردنيابـــــــه پاته نه شي هيڅ وګـــــــړی
که دمت حکم پـــــــروشي دخـــــــاوند
دطــــــاعت دي خدای درکــــــړي اسبابونه
نفس بندي کـــــړه دطاعت په لـــوی کمند

[43] اصل: ملاامیرمحمد. مادوزن دوارنۍ له خاطره ونه کیښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان محکم کړه د خپل رب و بندګۍ ته
په عقبا به نيک و بد شي د رڅرګند
بدبختۍ غلبه کړې پر هرچا ده
(ملا اميره) ځان ساته له مکر و پند[44]

***

څوک بند مه شه د دنيا په زيان و سود
خپل دلبر له ورتګ تاله بهبود
پايمال کړي عاشقان جفا د ترکو
زه پايمال يم هم اسير يم هم مفقود
محصل د مرګ که د رشي سهل کار ده
نه چي د رومي ترا سمانه د عشق دود
بې وصاله څه ژوندون بندګي نه ده
د وصال د پاره ږده سر پر سجود
که د عجر بندګي کړه خداى قبوله
ستا د رون به شي خوشبوى تر لونګ عود
په هر غم پسي بنادي ده آيات ګوره
پاک خليل شو په امان غرق شو نمرود
سود له خدايه زيان له نفسه پيدا کېږي
په سبب د نفس هلاک شوه عاد ثمود[45]
سخته روځ د آخرت زمو ږ په مخه
اوس بايده دي استغفار و يل د درود

---

[44] په دې نيم بيتي کي (پند) د نصيحت په معنانه دئ راغلى، بلکي (مکروپند) دواړه اصطلاحاً د چل وفريب په معنا راغلي دي.

[45] اصل: په سبب د نفس هلاک شوه عاديان هم ثمود.

عاد و ثمود: عاد د سام بن نوح(ع) له نسله وه. د دوى له پاره خداى تعالى هود(ع) ورولېږه خو د نافرمانۍ له اسيته د باد په توپان هلاک سول او ثمود د حضرت صالح (ع) امتيان وه. وايي دوى د نافرمانۍ له امله تول وسوځېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شب وروزده کـــــوچ وباردښـــــــونیازمنو
لکه کوچ کـــــوي سحاب پـــــــه بهاررزود
دغځ جهاززاته جوړکـــــــــــړی خپل دلبرده
نه پوهېږم چي به ووزم که به غرق شم په کبــود[46]
وجودي وحدت[47] مـــــــقام پـــرمنصوراغی
ځني ورک فـــــــرق دواجدهـــــــم دموجود
خـــــــوارېنده ده درمانده په دوه جـــــهانه
(ملاامیر) بیان کـــــــوي خدای یې مقصود

***

ددلبریاري کـــــــــړه تېنګه تـــــــــــرپولاد
ځان یې یارکـــــــــړه په زاري و پـــــه فریاد
ترکـــــــوه خپله رضادیارلــــــــــــه پاره
پـــــــــه یوه نظربـــــــــه تاکاندي اوتــاد[48]
ودلـــــــــبرته دي معلوم ظاهــــــــرباطن ده
کـــه تاریک وي کـــه صفاوي کـــه کسـاد[49]
هـــــــــــــرسړی چي دپاکانومجلس غواړي
ځان دي پاک کــــــړي له هــــــرخبثه له فساد
هـــــــــــره درخته چي شیرینه وي په باغ کښې
پرمالک یې قـــــــــدرډېروي تــــــــرشمشاد
که څـــــــــوک وکاندي نـــــــظروحقیقت ته
بې له خدایه نـــــــــورمقصودهـــــــمه برباد
غیروباســـــــــه له میانه پــــــــــرلارسم څه

---

[46] دانیم بیتی دغزلي تربحرڅلورځپې زیات دئ.
کبودته یې په اصل کي کښلي دي: دریای کبود
[47] اصل : دوحدت وجودي.
[48] اوتاد دخدای ددوستانویوه ډله ده اودنړی په څلوروګوټوکي تصرف لري.
[49] کساد: هغه څه چي ناروا وي ، یارواج ونه لري یایې خریدارنه وي(غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وصال بـــــه يې معمور شې پــه خپل مراد
د دنيا پـــــه جاه دي هيڅوک غلـــط نه شي
ګاهي ســــپوروي پــــــرسمند ګاهي افتاد
هـــــغه تخت چې په هــــوا د سليمان تــئ[50]
خو آخـــــــرزير زمين شـــــــو بې بنياد
ابراهيم بن ادهــــــــــم چې خداى بادشاه کړ
بيا يې ترکه کـــــــړه دنيا پـــه دين شو ښاد
هـــــــرمومن دئ مبتلا پـــــه دوه مقصوده
يـــــو ناقص ده بل کامل که لــــــــري ياد
دا ناقـــــــص مي دئ دنيا ، کامـل ايمان دئ
تـــــــه کامله تينګوه ناقــص نامــــــراد[51]
کامــــــلان چي جستجوى د آخـــــرت کړي
نيک عـــــمل يې دئ تـــــــوښه دلاري زاد
اول څـــــــان ته نصيحت کـــــړه بيا و بل ته
(ملا امير محمــده) ژاړه پــــــه فـــــــرياد[52]

***

کلـــــــمه مي ده ويلې مـــــاپــــرتا محمد
چي لــه رويه دي پيدا شـــــــوه دا دنيا محمد
(وه) راغــــــــــلي ډېر دينونه تـــرتا وړاندي
ستا د دين محکمي تېره تــــــرهــــرچا محمد
نه زمين و نه اســـــــــمان نه عـــرش و کرسي
امکان نه لـــــــــري چي بربه شي ترتا محمد
خداى درکــــــړي بلندي پــــــه دواړو کونو

50 تئ = تلئ
51 نامراد ته په اصل کي ليکلي دي: بی فايده
52 اصل: ملا امير محمده ژاړه په زاري و په فرياد

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اوله یې پیدا کـــــــړه لـــــویې ستا محمد
تـــــــــــه سبب یې د هـــــــــمه مسبباتو
رب سبب کړې د هـــــــــــمه واړو سوا محمد
ستا ګـــــــــــــرېوان به ټینګوم پاکه حبیبه
ستا ګرېوان مې شــــــــریعت مصطفا محمد
د وحدت په زمـــــــــــانه کې تــــــوره شپه وه
تاریکه شوله زایله چې دې نور کړه تجلا محمـــد[53]
چې پیدا کړ پاک سبحان نــــــــور د حبیب خپل
د معشوق یې انعام د رکـــــړئ پاک مولا محمد
ته د غیبو خــــــزانه وې پـــــــه وحدت کښې
له وحـــــــــدته رابیرون شــــوې پر دنیا محمد
مـــــــابنده لـــــــــــره لازم چې تل شاکــریم
چې مشغول یــــــــــم په ثنا وصفت ستا محمد
امیدوار د شــــــــــــفاعت د پاک رســــــول یم
که شفیع شو[54](۲) ما به خلاص کړې له ګناه محمد
پـــــــــــه رحمت ســـــــره بللی پاک الله دئ
رب بادشاه کــــــړئ د جـــمله وو انبیا محمد
یــــــــولک خیرویشت زره دي لښکـــرو مقرر
ته د ټولو هـــــــــم سرداروې هـم بادشاه محمد
ستا په دین سرې[55] منســـوخـــه کل ادیان کړه
ستا رب مرحـــوم کـــــــړی په رشتیا محمد
ډک روی د زمین ولـــــــــــه غـــفلته یا سروره
ستا د دین روښنایي شـــــوه تر عرش بالا محمد

---

[53] دا نیم بیتی د غزل تر نورو بیتو ځلور ځپي زیات دئ.
[54] اصل: که دی شفیع شو ....
[55] سرې = سره یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

عـــــارفان چي رسېده که ولاهــــــوت ته
دغــه فیض وبرکت هـــــمه دئ ستامحمد
له عـــــدمه چي وجـــــوددهستۍ راغی
ستاله هسته راپیدا شــــوه کل اشیاء محمد
ســــــرچشمه یې دجـــــمله وومخلوقاتو
ته آبخــــــوریې داعـــــلی وداد نامحمد
عــــالمان دي وارثان دین پـــــه روښانه
تـــــرقیامته ستاددین دي خیرخواه محمد
کافران مي تورزاغـــــــان مخوني[56] تـــورو
نه ښايیږي چي بـــه ګډ شي پـه باغ ستامحمد
ربه روی دپاک نبي زه خــــــوارعـــاصي یم
عفوه غـــــوارم معتکف ستاددرګاه محمد
خدای لوی کړی په لويي ترهـــــــرمخلوق یې
هـــــم ترعرش هم ترکرسي هـــم ترسمامحمد
زه فقیرخـــــواریم دوعاګــــوی دمسلمینو
هـــــم دوارو علماوفقراهـــم اولیامحمـــد[57]
په توحید کښي مي صادق کــــړي ستاپه مینه
(ملاامیرمحمد)[58] دي غـــلام ده هـم ګدا محمد
محمداســــــم محضه زمـــــــوږدنبي ده
پـــــه نګین کښي نـــــوشته دانبیامحمد
دهـــــرمومن پرزړه مرقـــــــومه کلمه ده
(ملاامیر) غـــــــریب ده ولي وارخطامحمد

***

---

[56] مخوني = مخونه یې

[57] دانیم بیتی هم دنورونیم بیتیو په پرتله څلورځپي زیات دئ

[58] دلته باید(امیرمحمد) ټول دري څپي ولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تخت وبخت زمونږ د باد شاه دې برقـــــــراروي
پـــــــه سراج الملت والدین ده مســـــمامحمد
ډېردي عـــــمردامیرحبیب الله خـــــــان وي
ترســــــایه لاندي یې ناست امتیان ستامحمد
ربه اباد نائب صاحب لـــــــــري تــــرډېــره[59]
اخلاص کښ ده د پیشوا هـــــم د باد شاه محمد
تل مشغول دکند هــــــــــــــــارپه ابادي ده
اوس مشغول په نهرســـــــراج نهراعلی محمد
نهرسراج به خدای معمــــــورکه وخت نزدې ده
(ملاامیر) فقیردوعاګـــــوی ده هرسبامحمد

***

که له یاره پـــــــــــــریارراشي دوصال کاغذ
پرچشـــــــــــمانو قبلوي دځان پایمال کاغذ
که عــــــــاشق لـــــــره یې خط دقتل راشي
وعاشق ته معلـــــــــــومېږي ډېرد خیال کاغذ
دمنصورچي عشق صادق وحـــــــال یې ګوره
پاس پــــــرسردارخندان ورک وجنجال کاغذ
پایبوسي دي سخته ګـــــــــــــرانه ده صنمه
زه به نسمه[60] ومخ تـــــــــه ســــتادفــال کاغذ
نادیده پـــــــرتامین شــــــــــومه جانانه
راستولی دي خـــپل دوست لـــه[61] دجمال کاغذ
که مي سرومـــــــال برهـــــم شي ستاپه مینه
(ملاامیر) مي نه غــــــــواړي دسرومال کاغذ

---

[59] له نائب څخه یې مراد دکندهاردهغه وخت نائب الحکومه سردار محمد عثمان خان دئ.
[60] نسمه = نیسمه
[61] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

امتي يـــــــم دنبي خــــــيرالبشرسرور
ستادربارکښي تـــــرهـــرچاده معتبرسرور
له خپل نـــــــوره پیدادحبیب نـــــورکړ
بیاپیدادده له نورشـــــمس وقـــــمرسرور
ناسوت پټ ودغفلت پـــــــه تاريکه کښي
ستاپـــــه نورسره روښان کـــوه وشجرسرور
تـــــراول اولین ده ترآخـــــرآخـــــرين ده
په شفاعت سره مخصوص ده پـــه محشرسرور
ستاامت بـــــــه منتظردشــــــفاعت وي
دبخښښ ناري بـــــــه کاندي پراکبرسرور
ســــــــتاامت به وبخښي ته به راضي شې
بیادي بخښه دنیکانو پـــــــه قدرســـرور
دمعصیت په رنځ رنځـــــــوريم دواغـــوارم
د(ملاامیر) دواستاشفاعت دهـــــضررسرور

***

ډېرراغلي ستاغــــــمونه زمــــــاپرسر
زه خــــــوشحال یم یاره مـــــــه شه مرور
پیداشــــــوی زماصورت دغـــــــم دپاره
قبول کــــــړی مـــــــابنده پـــرخپل بشر
په معناکښي لوی نعمت ده غمې[62] مـــه کـــړې
ډېرلـــــذت لـــــري ترقندوتـــــرشکر
دعشق اورچي پــــــه صورت[63] ونـــه لګېږي
که تــــــه تـــــــه وې ته به نه شې اې غريبه

[62] غمې = غم یې
[63] (صورت) بایدیوه څېه ولوستل سي

(c) ketabton.com: The Digital Library

که نــــــه تـــــه وې نـــــه دي زه څه برابر
په مجلس دخـــــــــوبرويانوکه ورګډ شوې
پاکـــــــیزه بـــــه ځني ځې لکه سپين زر
تردوه ښـــــهره شه[64] ورتېــرهلته مجـلس ده[65]
ته ســــامع شـــــه دشين هـــې[66] دزېروزور
ستامقصوددبـــــه تاته تې وجيم[67] (۲)انعام کړي
دامقام دهـــــــغه ده چي قبول کړي د(ده)در
د تــــــوحيد ترســـــــوزن ووزه که يکتايې
که دوتايې ځـــــان يکتای کـــــړه يک بشر
خدايه (ملاامير)عـــــامل دخپل بيان کــړې
چي تبريږي تـــرتـــــــوحيد ســــم برابر

***

جفادي اورلګـــــــــوي صنمه ليري کړه نار
ودي سوم سرترپايه خودبه کـــــــومه ګفتار
شيرين ګفتاردجانانکه شنيده کـــــــړم ياره
ترسرومال يـــم ورتېرکه کښېنوست زماپرکنار
سيمين بدن ددلبرمـــثل بې[68] نـــه وي هيڅوک
پتڼ په اورتل سوځي اوس پرماخوارراغی وار
ستادبهاربلبلان شيرين زبان دي ګـــــــويان
ليري دي ګــــرزي زاغانوګل تې[69] نـــه وينم لار
رنځوريم زمـــامقصوددهته يې همېش موجوده

64 په اصل کې ورته ليکلي دي: ازشهردنياوآخرت ګذرکن.
65 په اصل کې ورته کښلي دي: مرادمجلس مشاهده ميباشد
66 په اصل کې ورته کښلي دي: سامع قرآن شاهاشوبمع عمل صدق
67 په اصل کې ورته ليکلي دي: تاج
68 بې = به يې
69 تې = ته يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواله تاغـــــــواړمه پردردي پروت یم بیمار
غمازه مه کـــــــړه هی هی نه پېژني خپل پردی
زه دي دښمن ګــــــــړندی مخ له درځم په تلوار
ستادهجران تلخګي پــــــــرمالازم شبخیزي
برمن مکن ستمی عـــــــاشقان هست ناقرار
ستادوصال په هوا ســــــــرګردان یم ترآسیا
من چه کــــــــنم صنماپروت یم داورپرانګار
ربه په روی دحبیب ماکـــــــړې غالب پررقیب
تویی ګل من عندلیب نیست مـــــرابی توبکار
چند ســـــــــوزم درآتش ترا باشد این روش
من غــــــــلام خدمتش مـــــــران مارازدیار
ملاامیرهست فــــــقیرمـــــــرید شیخ کبیر
مــــــراتوبه برتقصیرعفوخــــــواهم زغفار

***

خـــــــــم زلف توپیچ وتاب لکه مــــــــار
عــــــــاشـــــقان هست تشنه لبه ددیدار
مجروح شددل مـــــــــن زدست جان ای صنم
که دیدارراکـــــــــړې یاره زما دوا دپرهار
موســــــــــم ګل ګل ، ګل میشودشکــوفه
غفلت مکـــــن ای بلبل آمدبتونـــــــوبهار
چه ګناه کـــــرده عاشق دل وجان برده معشوق
امانت کی میدهی ، دلبره وکـــــــــړه تلوار
هست خندان دلـــــبرم نـــــــــظربمن فګند
شب وروزم انتـــــــظارکه رابنکاره شي نګار
سرګردان شـــــــوم دلبراستاددیدن په هوا
دیداربمن کن عـــــــطاځای دکــفارودنار

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملا امیر)غــــــلام د دلبر ستاد درګاه خاکستر
ربه زاري کــــــــومه مران زکــــــــوچۀ دار

***

ستا په عشق کښي قبلـــــــــوم د ځان پېغور
هيڅ باک نشته که برمنډ يـــــــم که ســـرتور
نام وننګ را څخه ورک شـــــــــوستا په مينه
اوس د عشق پـــــــرآس همېش يم زرين سپور
د دنيا کــــــورکه خــــراب شي نقصان نه ده
خدای دي نه کاندي خــــــــــــراب د عقبا کور
د نيکۍ پــــــه زراعت که ځان کــــړي ستړی
پاک الله به شي خوشـــــــحاله هم غمــخور[70]
خـــــــوی د ترکو دئ چپاو د عـــــــاشقانو
عاشقان واړه مـــــغموم په غـــــــم نسکور
رقيبا ن راتـــــــــه ولاړ تــــــوره په لاس دي
نه ببر ېږم خدای راکـــــــــــړی د عشق اور
که يو زخم د خــــــــــطارا باندي جـــــوړ شي
په يوه ګذار هـــــــــــــزار کــــــړم شل او کور
که محـــــــــــرم زه د دربار د خپل اشنای شوم
په کار نه لـــــــــــرم جنت حـــــورغلمان نور
هغه څــــوک چي مستغرق فی الفيوضات شي
ځـــــــان کـــــــړي پټ د زماني د شــــروشور
يو ګـــوره، يو بوله، يو وينه ، يو غـــــــــــواړه
(ملا میره) يک بين شـــــــــه نه يې شب کور

***

ستا د عشق پـه شراب ګــــــــــرزم مست خمار

---

70 غمخورته يې په اصل کي کښلي دي: نبی عليه السلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ماورک ځـــان وجـــــــهان شوهم قرار
راشـــــــه ونیسه خبردعـــــــاشقانو
چې حیات دي که مـــــــمات دي که بیـمار
ستادعشق په رنګ مې ســـور درون بیرون ده
نه پـــــــوهېږم چې لاله شـــــوم که انار
ستاددرخـــــــاوري به کړم په سترګوپوري
خپل چشــــــــمان روښانوم له ګردغبار
بې تکلیفه مې ناري دي پـــــه هـــررګ کښې
دهــــــوهـــــواوازنغمه کــړي واريه وار
دتـــــوبې ونه که هــــــرخـــومېوه داره
زمــــــاديارپه رنګ بــــه نه وي مېوه دار
که وفاکړې که جفاکړې مـــــراد(دي) خپل ده
ستاجفاده سخته ګــــــرانه دوفايم طمعدار
عــــــاشقانوځــــان سپارلی پرخپل یارده
(ملاامیره) ځــــــان سپاره پــــرحق ستار

***

ځان ببغم کـــــــړه له دنیاخخه لکه مــــــړ
ستادروح شــــــــهبازګذرکه ترعـرش لوړ
داخلاص پـــــــرمیدان باندي شـــه محکمه
بې اخــــلاصه وشیطان ســـــــریې شوځوړ
ربه راکاندي تـــــــوفیق پرطـــاعت باندي
دحساب په روځ مامه کــــــــــړې په خط پړ
غریبي ددنیابنــــــــه ده تېرېده کـــــــړي
دمحشرپه روځ مامه کـــــــــړې غریب اړ
ستادربارد عـــــــــاموخاصو ، منعه نشته
زه درتلـــــمه رقیب کـــــــــړم په بدککړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشنه لب یم دوصال جامونه راکړه
ماسیراب کړه تردښمن مي کړه ته لوړ
چي هجران دي دوصال له مخه راغی
بي زحمته هنجه وړای نه شي کاکړ
هرسړی چي کسب وکاندي هلاک شي
په دهان کښي يې هرشی وي لکه ګوړ
ستادرباره دپاکانودنیکانو
(ملاامیر) ده ګناهکارپه ګناه خړ

***

راشه زمادزړه همدمه وکړه ناز
له رقیبه مي زړه تلخ ده لکه پیاز
ستامحبت مي پټ په زړه کښي وساتلی
په آخرراڅخه فاش شو دزړه راز
ګویاني له خپله سوزه دهرچاده
څه به وایم زماهمت شو لکه باز
چي درون دچاپخته دعشق په اورشي
عاقبت تردهان وزي درپه ناز
څه بنده څه بي همت څه بي طاقت ده
چي ستادرله به درشي عاشق پایواز
دامید په دریاب غرق لکه غواص یم
دربه کله په لاس راکړي زمادمساز
جاهلان مي له طاعته غافلان دي
غفلت وړي ګویامړه دي په مجاز
(ملاامیره) ګمنامي وخاکساري کړه
خپل ځان بوله کم ترملخ هم ترتاز[71]

---

71 تاز: یورازحشره ده. چورچورکه (پښتوپښتوتشریحي قاموس)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ستاو دید ته زمـــــاډېر کېږي هـــــــوس
محروم مه کــــــړه ماغـــــــريب لکه مګس
دوصال دباغ دي سخته ګـــــــــرانه لارده
ګرانه نه ده چي فـــــــرياد کـــــړم دجرس
ستاد دید خیال به ونه وزي زمـــــــــاله سره
که رقیب راته غـــــونډۍ کــړي خاروخس
سمندرنګه ســـــــــاکن دعشق په اوريم
نه په مرم نه دو تــــــولـــــــــــرمه وس
دیوسف په شـــــــان بندي دغم په څاه شوم
دوصــــــــال کاروان مي شه ډېر و ډېرپس
هرمـــــــرغه چي وي ايله په هـــــواګرزي
چي بندي شي ګالــــــوي بــــند دقفس
که وصال غـــــــواړي خدمت په اخلاص وکړه
په هـــــردم درته حاضرفـــــــــريادرس
ستاد ستر ګـــــــوکتوو ايستم له حــــاله
پردغـــــــــه حال پېژنــــم کس وناكس
دايقين ده چي دمـــــــــــرګ سپاره به راشي
(مـــــلاامیره) تاله خــــــه خنداهـــوس

***

ســـــــــتاپه فضل بـــه خلاصېږم له خناس
تل جهادورسره کــــــــړم يـــــــم په هـراس
زمـــــــاپه زړه کښېي اچـــول دخطروکاندي
غواړي ماكـــــــري مســـوس[72] په ډېروسواس

[72] مسوس: هغه څوک چي وسوسه ورلوېدلې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که توفیق مي خـــــدای رفیق کړپرده باندي
پرې بې نه ږدم بې مــــــرګیه په خپل لاس
چي دښمن د چاپه کـــورشي حال بــې[73] څه وي
زما پر کـــــــورهمېش ولاړ د دښـــــمن آس
را داخل زما په خـــــونه نفس شیطان شوه
بندګي مي پـــه عـــذاب شوه وکړه قیاس
په تصدیق و په اخـــــلاص عبادت وکـــړه
ځان ساته قـــــوي دښمن لـــــرې خناس
ښه صفا کـــــړه روح و زړه په ذکـــروفکر
خپل دلبر لـــــــره ورځه صاف تـــر الماس
هــــرعامل به جزا مـــــومي د عمل خپل
(ملا امیره) نیک پــــربدو کـــړه تل پاس

***

خدای د رکــــــړې ډېردولت سنګ پاروس
ســـــتا پـــه زړه کښي مکان لکه پانوس
ددولت دي هـــــوادار ډېر دښـــــمنان دي
پسي ګرزي کیقباد هــــــــم دقیانــوس[74]
ښه دولت لـــــره زنانـــــــوته نګاه کـړه
پـــــرپیره شـــه که سردي وي که تمــوس[75]
ترســــــهاره بیداري کــــــړه غفلت مه کړه
که غــــــافل شوې پرتا ږغ کـــوي خروس
که دي دا دولت نــــګاه کـــــړته بادشاه یې

---

[73] بې = به یې
[74] کیقباد : د ایران افسانوي پاچا چي وایي سل کاله یې په خورا عیاشۍ کي پاچهي کړېوه (غیاث)
دقیانوس:یو ظالم پاچا و چي وایي اصحاب کهف دده له بېرې له ښاره وتلي و او په غار کي پټ سوي وو (غیاث)
[75] تموس:د ګرمۍ موسم. د کندهار پښتانه تموښ ورته وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـــــــــقابل دي نه وینـــــــــمه چین و روس
سنګ پاروس که داخل په لـــــــوی بازار کړي
خدای به درکړي خوشحالي تــــــــرنو عروس
تکلیفات د شـــــــــــرعي پنډ پرخپل سر کړه
(ملا امیره) بې تکلیفه لــــرګی نه کېږي ابنوس

***

په صیقل ســـــــره ګناه کـــــــړه دزړه تراش
د توحید پــــــه نورغایب کـــــــړه بدخفاش
که صادق یې امــــــرونهی کـــــړه محکمه
په قــــــــرآن کي نقش کـــــــړی دئ نقاش
خـــــوباطله مـــــــدعاددښمن نه کــــړي
مـــــــــدعاددښمن دئ پـــــــه شرعه پاش
ته آئینه د شـــــــــــرع نسه[76] وخپــل مـــــخ ته
ســــتاعیبونه به ښـــــــــکاره شي بې تلاش
هـــــــربنده چي پــــــه اخلاص بندګي نه که
په قیامت بـــــــه شرمنده وي مـــخ یې خراش
هــــــربادشاه چي پرسپاه دولت بسیارکــــړي
هـــــــرسپاهي وي تېرترسرهــــــــم ترمعاش
(ملا امیره) دون هــمته تــــــرهــــــــــرچایي
هسي کـــــــم یې ددنیاتـــــــــرادنی مـــاش

***

په حصول د مقصود تل ګــــــــــــرزي درویش
پرې بــــــــه نه زدي خپل مقصود په زړه دلرېش
ترک وهــــــــــــلي ده دنیاد خـــــدای دوستانو
تر دنیا تېرشـــــــــــــومحبت د خدای وریېش

---

[76] نسه = نیسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې له جــــذبه دوه جــــهان کله هېرېږي
که مــــجذوب شــوې له تاپاته ګاوومېش
طـــــریقه وعشق ته جـــــذب الـــهي ده
ته عـــــاشق یې که رب جذب کئ[77] درپېـــش
که عاشق شـــــــوې دغه لوی فضل درب ده
د اســــــــم ذات په تېغ زخمي زړه همېش
دخدای اســـم ده ساکرتابـــه مسکور کړي
یک بیني ویک خـــــواني به کړي ستاکېش
متنفربه له مخلـــــــوق ظاهـــرباطن شې
کع دي یاروي که اشـــــــناوي که دي خوېش
بنه بیان دجـــــذب عشق ده مـــــومنانو
(مـــلاامیر) یې بیان وکــئ[78] خیرانـــدېش

***

په خپل ژوند چي خپل یارنه کړې فـــــراموش
خپل یاربــــــــوله تابه کاندي زرین پوش
وعــــــاشق ته دمعشوق صفت شکــــروي
په ظاهــــــــره وي آرام باطن پـــــه جوش
په خپل عشق دطاعت بارپـــرمعشوق سپک شي
پـــــروانه که ددنیا پــــــهٔ خرید فـــروش
عشق هــــــغه دئ چي پرشرع مـــوافق وي
مخاف له شـــــــریعته شیطاني حق فراموش
نه ده چـــامیندلی عشق پــــــه کسب جانه
دالباس دهغه چاده چي یې رب کاندي وړپوش
ددیدار دي طلبګار عـــــاشـــــقان واړه

---

[77] کئ = کړئ
[78] وکئ = وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

همېشه وي سرګـــــــردان ګـــرزي مدهوش
(ملا اميره) که صادق يې پـــــــه طلب کښې
شب وروز د جفا زهـــــــــرکړه ته نـــــــوش
همېشه بيان د عشق کـــــــړه (ملا اميــره)[79]
په بيان کښې دي ثــــــواب ده نه شې خموش

***

زمـــــــــــادزړه خيال تېرېده کاندي ترعرش
ارام نـــــه که د دنيا پــــــرفـــــــاني فرش
ستا د عـــــــشق له برکته مستغني شـــــوم
دوه جـــــــهانه راته هيڅ شـــوه لکه قـــرش[80]
راځخه هېرد هـــــرشي خوند شي په دهان کښې
نه پـــــــوهېږم چي داتلـــخ ده اوکه تـــرش[81]
چي د عشق په اورمي ســـــــــوی دل وجان ده
جنګ آســــــان شـــو د اورس[82] هــــــم د حبش
ســــــتاد عشق په جامــوهسي مست خماريم
دناکـــــــس اوس منت باريـــــــم هم بارکش
رقيبان راتـــــــــه ولاړ ستا په کـــــوڅه کښې
پرورځم مانــــــــوش کــــــړی دی ستابرش
دوې چشماني مې ځلورشــــــوې ستا په لوري
منتظردرتـــــــه ولاړيــــــــــم پـــه جنبش
توکل پرخپل خـــــــــــالق کـــړه (ملا اميره)
خپل خـــــــــالق بياله تاکاندي سوال پرسش

***

79 اصل: ... ملا اميره فقيره
80 قرش: ديوې سکې نوم دئ.
81 اصل: .... داتلخ ده که شيرين ده که ترش
82 شاعردلته (اورس = روس) له عامه محاورې سره سم راوړی دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخپل یار طلب کـــــوه تل پـــــه اخلاص
ځان غوټه کـــــړه په دریاب لکه غــواص
عاقبت بـــــه دریپدا کـــــړي ترسرتېره
ته بــــه شې په دغـــــه درکلان خواص
که دي ســـــرله تنه بېل په غــواصۍ شي
په عقبا بـــه پیدا کـــــړې دسرقصاص
په طلب کښې دوصال که څـــــوک فنا شي
رب به ورکـــــړي درجــه دخاص الخاص
په تـــــقوا و په اذکار زړه نــــرم کېږي
پــــه مثال لکه چي نــــرم ده رصــاص[83]
راشـــــه پرېږده دادنیا طلب دیار کـــــړه
ته مسلـــــــم یې نــــه ولید بن عاص
ددنیا مـــــحبت حـــجاب ده (ملاامیره)
راشه ترکه دادنیا کـــــــړه په اخلاص

***

دمعشوق دربار له څـــــم لـــــرمه عرض
که نـــــقاب له مخه واخـــلي سرعوض
زه عـــــاشق یم منتظر ســـتاو دیدن ته
ستا په دید ستا پـــــه رضا لـــــرم غرض
که عـــطارا ته دیدن کـــــړې زما صنمه
زه خــــوشحال یــم که وریاوي که په قرض
بې له تامي هیڅ مـــقصود په زړه کښې نشته
پرعـــــاشق باندي طلب دمعشـــوق فرض
عـــــاشقان پــــه هجران سوي دي دلبره
ارام نه کـــــړي یو ســاعت پرزمین ارض

---

[83] رصاص: قلعی (یورازفلز).

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څـــــــــوک چي توانګرپه قناعت شي
زړه يې خـــــــلاص شي ددنياله سخت مرض
دانايانولـــــــره لــــــړاشــــــاره بــس ده[84]
(ملاامیره) جـــــــاهـــلان دي په زړه قبض

***

وخـپل یاروتـــــــــه ژړاده زمـــــــــافقط
تـــــــوکل پـــــــرتا ، نه پربل چاده زمافقط
ښـــــــه مي یاربـــــه يې ديدارده بې مثاله
ستاديدارتـــــــــه ډېره تمـــــــناده زمافقط
محـــــروم ستاله دیداره هـــــــغه څوک دي
چي کافـــــــروي دی دښـــمن ستاده زمافقط
تل دزړه دېګ پــــه جــــــوش دعشق په اور
ترچشمانو مي خـــوناب ګاه وبيګاه ده زمافقط
پخته کارعـــــــــاشقان موج لکه درياب کړي
ځني ورک ځان جــــهان محبت پرتاده زمافقط
منصفان که انصاف وکــړي په خپل ځان کښي
هيڅ منت بــــــه نه پرتاونه پرمـــــاده زمافقط
په عالــــــــم کښي منت بارشوي (ملاامیره)
دتهمت په پېتي ماته شــــــوي ملاده زمافقط

***

څـــــــــــوبه ګـــــــرزمه ژوندی پردابساط
طمع نه کــــــــــړم چي پيدابه کـــــــړم نشاط
شيرين عـــــــــمرپه غفلت راپانــــدي تېرشو
نه مي وکــــــــړه ښه تـــــــــقوا واحتيـــاط[85]

---

[84] اصل: ... لړاشاره بس وكافي ده
[85] اصل: ... ښه تقوا وعبادت احتياط

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیا ځـــــــای د کــــوچ و بار هیڅ باور نشته
و داناتـــــــــه ده ځــــــرګـندلکه رباط
زندګي کــــــــړه واړه صرف په عبادت کښي
تېربــــــــه شي د باد په شــــــان پر پل صراط
هیڅ عـــــــــــاشق به له رقیبه وېره نه کړای
که له یار ســــــــره یې نــــــه وای اختــلاط[86]
د اسم ذات په تېره تېغ کـــــــــړه زړه دو نیمه
(ملا امیره) د بربـــــه ځـــــوکـــړې انبساط

***

د عشق بار زمـــــــــا په شـــــاده سخت غلیظ
راته جـــــــوړه تـــــــماشاده بخت غلیظ
عــــــــاشقانو ته یې دام دزلــــــــــفو ایښی
عاشق بند شــــــــــــوتر دابند نشست غلیظ
بد عــــــــــمل راته رقیب شو زمـــــاو ځان ته
نیک عمل ده زمــــــــاو ځــــان ته تخت غلیظ
دغه تخت مي د باد شـــــــــاه پــــــر تخت بالا ده
وربې نه کـــــــړم زمـــــا تخت ته بخت غلیظ
راخخه هېر د یار محبت کـــــــــړه دوه جـــــهانه
همېش سپور د عشق پــــــرآس یم سخت غلیظ
نن تناب د وصـــــــــال ټینګ نسه محکـــــمه
داتناب ده د پـــــــــردیـــــــار مخت غلیظ
عروه الـــــــــــوثقی رب بللی خپل قــــرآن ده
ته عامل شه(ملا امیره) د قــرآن نوشت غلیـــظ[87]

***

[86] اصل : ... که له یارسره یې نه وای سروکارو اختلاط

[87] په اصل کې ورته کښلي دي: هرچه درقرآن نوشته شده است ، همه احکام محکم است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه طامــــــع یــــــم ددیدارلـــــــرمه طمع
زه بلبل یــــــــم دګلـــــــــزارلرمه طمع
سیاحـــــــان چي سیاحت پـــرزمین کاندي
زه سیاح یـــــــــم دبـــــهارلـــــرمه طمع
جوش خروش دعـــــاشــقانو په سینه کښي
زه عــــــاشق دفیض انـــــــوارلرمه طمع
چي تشهیراختیاروي هـــــغه خامــــان دي
زه پخته دګــــــمنامیه، دقـــــرارلرمه طمع
نابالـــــــغ فـــــقیران ډېردي ، پیري کاندي
زه بالـــــــغ دښـــــــه رفـــتارلرمه طمع
په طریقت کښي نابالـــــــــغه ډېرکسان دي
زه بالغ دطریقت یـــــــــم ددستارلرمه طمع
کمینه بـــنده دخـــــــــدای(ملاامیره)فقیره
دتاخـــــــون په وینو ســورلکه انارلرمه طمع

***

دلاله په شـــــــــــان زمـــــــــاده دزړه داغ
ســـــــــتادعشق له غـــــــمو ،نه لرم فراغ
دبلبل په شـــــــان طلب کــــــــوم دګلــو
که مي ولـــــــــیدای دیـــــــــاردحسن باغ
که صدف رنګه سینه شــــــــوه دچـــاصافه
په صدف کښي دروښــــــــان وي لکه چراغ
دحقیقت پــــــــــــرګلستان بلبلان ګـــــرزي
کله ښــــــــــايي چي ورګډ بـــــه شي تورزاغ
(ملاامیر)غریب دردمنده ســـتاپه عشق کښي
په وصال سرېږ[88] معطـــرکـــــــــــړه جان دماغ

---

[88] سرېږ = سره يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خدای دي نه کاهیخ مسلـــــــم له عشقه صاف
چي له عشقه وي خــــــــالي ، ده بې انصاف
هرمومن ایـــــــــمان راوړی په خپل عشق ده
د کافــرو چي عشق نه و حساب نه شوه له اشراف
د جاهـــــــــلو رجــــــوع کله شي و عشق ته
عـــــــاشقان د خپل زړګي کانـــــدي طواف
له ازله قاســــــــم کـــــــړی نبـــــه قسمت ده
کافــــــــران به په عـــــــــذاب مـومن معاف
پرزاهـــــــــدو باندي سپک بار د طـــــــاعت ده
سبب داده پـــــــــرمحــفوظ یې ده عشق چــاف[89]
هـــــــــغه چاته چي طاعت مرغوب محبوب شي
داهـــــــــــمه ده واړه عشق ، و کــــــــړه انصاف
د زاهـــــــــدو کفاف قـــــــــوت ولایموت دي
پـــــــــه زیادت یې حکـــــــم کبړي د اسراف
سرګـــــــــــردان اهـــــــل دنیا دي په طلب کښې
مـــــــــوړ به نه شي مګر خـــــــاک شوشکم ناف
خــــــــــدای دي صبر قناعت زمــــــاروزي کړي
(مــــــــــلاامیره) لــــــــه خپل نفسه کـړه خلاف

***

که صـــــــــادق یې له ګناه کـــــــــړه ځان حنیف
په تـــــــقوا و عبادت کـــــــــــــړه نفس ضعیف
د نیکانــــــــــو محبت د ځـــــــــــــان عادت کړه
خــــــــدای دي نه کاندي ګـــــمراه د جاحریف
د جاهــــــــــلو له صحبته بـــــــعید ګــــــــرزه
په صحبت بـــــــه د نیکانــــــــــــو شې لطیف

[89] ښايي چاپ وي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق بازي له میانه واخـــــــــــــله که دانایي
په خپل ځـــــــان کـــــــېږه جامـه دعشق لفیف
پــــــه ویل دمحققانــــــــــوفــــــهم وکړه
هـــــــرګفتن یې تـــــــرمـــــرجان و در ظریف
هـــــــــرکامل له خپله ســــوزه تصنیف کړی
ناقابل ده (مـــــــــلاامیر) کـــــــوي تصنیف

***

ماچي وخـــــــــوړل دیـــــــــاردلاس تریاق
راځخه ورک شــــــــــووخت دصبح وداشراق
ستاله حبه ماسیواشـــوه فـــــــــراموشه
بیا پــــــه یاددیارشیرین دهــــــان بــزاق[90]
سرګردان و پای دوان شوم په عالـــــم کښي
دعشــــــق آس مي ثابک ولید تــــــربراق
چي وصـــــــال مي ددلبرپه کــــوځه وشو
داخـــــــلاص پـــــرمیدان پاته شومه طاق
له هــــــــغه پس خـــوشحالي شوله راپېښه
بیامي ولیدځان جـــــــــهان شومـــه آفــاق[91]
په ظاهــــــرصورت مشغول یم له عــــــالمه
ذمیمه شـــــــوله بدل پـــــــه نېک اخلاق
(مـــــــلاامیر) ده مـــــدرس دعشق په علم
دهـــــــربیت ثواب دي[92] دېـــرشي تـــرعتاق[93]

***

ســـــــــتادوصل دګلشن زمــــــــااشتیاق

---

[90] بزاق: دخولې ناړو ته وایي. کله کله دخولې په معنا هم کارېږي.
[91] په اصل کې ورته کښلي دي: برهوش آمدم
[92] دي = دي یې
[93] عتاق: دمینځواومریانوآزادول

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه به وایـــــــم د هجران دلـــــوی فـــراق
زه تـــــرسرو تـــــرمــــــال وخپل جـانان ته
خدای دي نه کاندي زمـــاقـــــول په نفاق
په ژړا ســــــره زمــــــابـــوتي کاني ژاړي
خـــــلاف نه ده د معشوق عـــــاشق مشتاق
بد عمل زمــــــاحجاب د یار له مـــــخ شو
ور کــــــېده دي د حــــجاب په نیک اوراق
د تـــــوحید پـه دریاب غرق شه حجاب نشته
ښـــــه وصال بـــــه دي روزي کاندي رزاق
د قسمت بــــرخي و هـــــرچا تــــه رسېږي
منتظر ور تــــــه ولاړ دي تــــــول عشــاق
دوه جـــــهان چي له تا هېر شــوه (ملا امیره)
څه په کار دئ خـــــراسان ملک د عــــــراق

***

بې جذب الهي به څوک پیدا کــــړي د زړه چاک
هـغه به مجذوب کېږي چي یې رب که سینه پاک
عـــــامل د شریعت شه ته خضوع وانقیاد کړه
تمثیل دا مـــــرکاندئ زیاتي نه لرئ هیڅ واک
که فـــــضل د رب وشي تا به کــــي[94] شاه شاهان
رتبه د عشق به درشي تا به کي[95] خس و خــاشاک
هغه (مي) بختور ده چي دی تېر تر نام وننګ شي
مـحکمه شریعت وي پخپل دین کښي وي چالاک
د عشق مثال غـــمی ده دوه جهانه قیمت نه دئ
فــــرض (یې) پټېده دي چي له تانه شي بېباک

[94] کي = کړي
[95] کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګـــــوره هـــرزارع چي تخم خڼه که په مځکه
حــــــرام باندي خرمن دئ هم ثمروهم خوراک
حـــــال داليا وګذشته وو پــــــــه داشان و
په درون کښې جوش خـروش ودهیچانه وادراک
خامان هغه کسان دي چي ظاهرجوش وخروش وي
نه وي دی تېرشــــــوی تــــــرنهه سره افلاک
روح دده محبوس وي په ناسوت په ملکوت کښې
ذيقه يې سينه وي غـــريب ګرزي ګرېوان چاک
خپل نفس ورتـــه وايي ترتانشته(هيڅ) ذاکربل
که دی په داغلــط شوتلخ يې کئ شيرين باغ ناک
بسکه (ملاامیره)څـــــه ويل دي ترخوله خېژي
فقيران دزمــــــــانې دي مبتلاڅه ورته شاک

***

مـــــن وعـــــــن د کتاب ورک دهـــغه چاشي
چي دعشق دودونې[96] بـــرشي تـــرداووه سماک
درې ذکره په حديث کښې بيان شوي که خبريې
يومي لساني دويــــــم قلبي دريم روحي ثناک
لســـــــــاني مي لقلقه ده قلبي ذکروسوسه ده
روحي مشاهــــــــــده ده درسول په قول پاک
فرحت دروحي ډېردئ که پـــــــرورغی سالک
پـــــر(ملاامیر) چي راغی همېشه ده فرحناک

***

هـــــرمريد دي خپل شيخ بـــــولي پيرکامل
تابـــــه کاندي ومقصودتــــــه پيرواصل
سست يقين که مـــــــريدي دواصــــل وکه

[96] دودونې = دودونه ئې (لوګي ئې)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی بـــــه پاتــــــه معرا[97] شـــي بې حـاصل
اول شــــــــرط دمـــریدی مي خپل یقین ده
که شرط ترک شي مشــــــروط پاته شي عاطل
پــــــرناقص که کامل یقین خـــــــوک وکه
ســــــــتادپاره بـــــه ناقص پیرشي کامل
هــــــرمــریددي وخپل شیخ ته تسلیم کاندي
پــــــه دغـــــــه تسلیم بـه شي بالغ عاقل
جـــــــماعت وردوظیفه پــــــرځان لازم کـړه
تقوا خــــــوی کــــــړه دګناه نه شي عـامل
دسلــــــوک بیان مي کــــــړی پــه پښتودې
(ملاامیره) فـــــــرق کــــــوه دحــق باطل

***

راښکاره شـــــــوداشـــــــنای حسن جمیل
محسنات ددنیاشــــــــوه خـــــــواروذلیل
ښایستي ددواړوکــــــونــــــوسرکوزي که
چي یې ولـــــــیدزمـــــــادیارحسن اصیل
پـــــه کامــــل صفت موصوف زمــادلبرده
څـــــــــوک به نه وکي[98] سیــالي کثیرقلیل
ترچشــــــــمانومي خـــــــوناب ستاله فراقه
نه پــــــــوهېږم چي قصیرشي که طـــــویل
پــــــــه طلب دخپل جــــانان یــم سرګردانه
پرې بې نه ږدم که غــــــرق شم پــــــه رودنیل
سرومــــــال زمـــــافـدیه ترخپل جانان ده
(ملاامیره) صــــــادق شه مــــه کــړه تعطیل

---

97 معرا: لوڅ لپړ
98 وکي = وکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاووصل ته حیران ده زمادل
شین توتي دګلستان ده زمادل
له فلکه سنګ رېزي رابانـدي اوري
سرګردانه پرزمین هم پراسمان ده زمادل[99]
خوب خندارا څخه ورک دیارپه مینه
خودبه ژاړي په طلب دخپل جانان ده زمادل
پرعاشق دمعشوق کله دلسوزي شي
دلسوزۍ مهربانۍ ته نګران ده زمادل
غم دعشق راڅخه هېرکړه نورغمونه
ستاله غمه سرګردان هم نالان ده زما دل
دظاهردښمن که زرتوري په لاس وي
هیڅ باک نشته په عذاب له نفس شیطان ده زمادل
بندي کړی دي دهجرپه زندان یم
متنفرله اختلاطه دانسان ده زمادل
ځان ملبوس دبې ننګیه په لباس کړه
(ملااميره) له جهان څخه ترسان ده زمادل

***

دساقي له برکته ملک ګلزاروینم
پرګلانو دبلبلو چونهاروینم
زه بلبل ستادګلشن یم بل ګلشن څه کوم
خزان نشته ستاګلشن همېش بهاروینم
هرګلشن لره خزان شته له فلکه
په امان زه ستاګلشن له هراضراروینم
عاشقان مي بلبلان دیاردباغ دي
ساکنان(مي) عاشقان زاغان فراروینم

99 تردې نیم بیتي وروسته دوهم نیم بیتي څلورڅپې زیات دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـــــوشته مي پـــــرمحفوظ دفتردعشق ده
تسلسل دعـــــاشــــــقانـوواريه واروينم
مـــــومنانومـــــومني پـــه عشق پيدا کړه
پـــــه عقبايي لـــــويه کته دديداروينم
له ديـــــدارخخه مـــحروم ټول کافران دي
عـــــشق يې نشته دوی مــقهوره دقهاروينم
ښـــــه شيرين بيان دعــشق ده (ملاامیره)
راشــــه وخت کـــــوتاه دئ اوس تلواروينم

***

خــــــدای راکــــــړی پاکيزه دين داسلام
دغــــــه رحـــــم درحمان ده لـــــوی انعام
جـــــــماعت مي طـــــريقه دپاک رسول ده
خبردارشـــــــه لــــــمونځ ونه کـړې بې امام
تارکان دجـــــــماعت بـــــه شـــرمنده وي
پــــــه عقبابـــــه مختورن وي هــم بدنام
تل درود واســــــــــتغفاروايــــــه په ژبه
شفاعت بــــــه دي روزي شي دنبي خيرالانام
تـــــوکل تــــــقوا همېش پرځان لازم کـــړه
دښمن بند کـــــــړه دخضوع پـــه محکم دام
بيامنقاددخپل پادشـــــاه شـــــه که دانايي
محکومي تــــــه همېشه کـــــــړه دحکام
(ملاامير) غريب دوعاګـــوی دهــرمومن ده
خصوصاً دخپل پادشــــاه هـــــــرصبح وشام

***

ديارديدلــــــــره ورځـــــم بې پـــروبال يم
له ديدنه يې شـــــــرمېږم بې جـــــــمال يم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه غــــلام یـــم بېکاره دیارپه کارکښي
کــــم همته بدهــــنره بدخـــــصال یم
بندګي دي قبلــــوم پــــردوه چشــمانو
یاره ته مي کــــړه قبول زه دې برمــــلال یم
رقیبانو سرګـــــردان کـــړم په عالم کښي
ستادربارلـــــره درځـــــم بند په جنجال یم
درقیب له هـــــمراهۍ مي سـل توبې دي
نادیده یارمین کــــړی پــــرشین خال یم
کیمیاګــــر(دي) دکیمیا پـــه طلب ګرزي
دیاروصل زمـــــاکیمیا پـــه قیل وقال یم
عاشقان کیمیاګـــــران طلب دیارکـــړي
که غافــــل شـــوم له طلبه بدفعال یم
دتغیرتبد یــــل لارنشته زمــــــاویارته
پـــــه طلـــب یې دوصلت ودوصــال یم
حیرانېږمـــــه وځـــــان(ته) وجـــهان ته
ولي ورک ځــــان وجــــهان شوبې کمال یم
زه منکـــــرله بندګۍ دنفس شیطان یــمه
(ملاامیرمحمد)بـــــنده دذوالــــجلال یم

***

په ظاهـــــــرغریب مــــلاباطن ملنګ یم
په اسم ذات ســـــره خـوشبویه ترلونګ یم
لـــــوی اقلیم دمـــــومن زړه ده بې پایانه
وربې[100] نــه کـــــړم له غــمازسره په جنګ یم
که لښــکرددښــــمن دېرده هیڅ باک نشته
پنځه غشي مي په لاس ناست پـــرپلنګ یم

[100] وربې = وربه يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه غشي مي پنځه فـــــــــرض لمونځونه
که ماتېنګ کـــــــــړه زه ولاړ دیار پــرننګ یم
دیارننګ مي جــــــــماعت دپاک رسول ده
مومنان بـــې[101] تېنګـــــــــوو زه ناصح لنګ یم
پاک مسجد مي ده پالنګ مـوربادي ناست یو
پرې بې نه ږدم که هــرڅو په صورت ثورنګ یم
که وصـــــــلت له یاره غـــــواړي لاردغــه ده
که مي تېنګه کـــــــړه دالارباد شاه اورنګ یم
افضل کړی خدای زمـــــــوږدین ترکل ادیانو
که عامــل دشریعت شـــــــوم زه خوشرنګ یم
ستادعشق له زخـــــمه سورلکه ســـورګل یم
عاشقان دي واړه ســــــــره ، نه چي زه رنګ یم
دوصـــــــال طلب لازم پـــــرمــــــاغریب ده
دهجران په اوردي سوی خـــــــــوارپتنګ یم
هـــــــمراهي دبې دینانــــــو په کارنـــه ده
بـــــــهتردا چي له بې دینو څخه پـــرځنګ یم
که رویت مي پــــــه نصیب ستاله جــمال شي
څوړند ســــــــربه همېشه لکــــه متنګ[102] یـــم
دسراج الملت والدین بنـــــــــه دبدبـــــــــه ده
(ملاامیر) دده دوعـــــــاګـــوی نه دپرنګ یم

***

کباب کـــــــــــړی دئ زمــــــازړه اوردهجران
دغـــــــــه اورهـــــــجران دیارغواړم تاوان
په عــــــــوض کښي وصال غـــــواړمه جانانه

[101] بې = به یې
[102] متنګ : کمندته وایي (ظفراللغات) اوکمند دلومي په معنا دلته له بیت سره سرلګوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که وصــــال مــــعاوضه شي نشته زيان
معشوقه له عـــاشقانو حجاب نــه شي
دا ادب ده د عـــاشق معشوق تـــرميان
که عاشق لـــره ســـل روح د ځان پيدا شي
همګي به کي[103] فـــديه تـــرخپل جانان
پـــه دنيا کښي يې بل حب و مقصود نه وي
کل مقصـــود يې وي دلـــبر، ژاړي حيران
هغه ځوک چي پـــه نظر د معشوق نيک شي
بيا يې ســـپور کاندي د عشق پرآس دوان
د دنـــيانـــام ننګ واړه ځني هېر شي
پروانه کـــړي د دنيا په ســـود و زيان
کل هـــمت يې وي مصروف ديار په حب کښي
بل حب نه کـــړي صادقان دي عـــاشقان
پـــه بيان د عشق شيرين مي روح وجان شو
(ملا اميره) درپاشـــه پـــرسپين ميدان

***

ستاله غـــمه راتـــه اوردئ کل زمين
بي مثال ده زمـــادلبر مـــخ يې رنګين
محبت زمـــاوســـيله ده ووصال ته
رقيبانـــوراته کـــړی دئ کمين
بل اسباب د عـــاشق نشته بې له عـــشقه
د عشق اوربـــه وســـوځي رقيب لعين
بي تکليفه هيڅ قـــاصد مقصود نه مومي
سرګـــردان دي قاصدان په زړه غمګين
اومي غــوښي چي په دېګ کښي جوش ونه که

103 کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وبې نه خـــــــوري که غني وي که مسکین
چي پخته د عشق پـــه اور کښي عاشق نه شي
حـــساب نـــــــه ده پـــــه رتبه د کاملین
د خامــــــانو خامکاري ســـــوز وګداز ده
تل بــــــه ژاړي دی بــــعید وي له تمکین
په بیان د (ملاامیر) هـــــغه پـــــوهېږي
چي ســـالک وي پخته کار زړه یې وي سپین

***

پــــــه تناب د زلـــــفو بند یـــــم د جانان
نـــه خلاصېږم که ښند مـــــه د وه جـــهان
هیڅ مي وېره لـــــه رقیبه غــــــماز نه شي
پـــــــرځــــــان وینمه پیره د تـــورزلفان
شش طــــــرفه فیوضات د جـــــانان اوري
خــــــالي نه ده هیڅ آفـــــاق زمین اسمان
عـــاشقان همېش په غم کښي خوشحالي که
وصال غـــــواړي پروا ، نه کـــړي په هجران
که نن ګـــــوري تورو سپین دیار په خط کي
ته عامــــــل شه همېشه ګــــــرزه ترسان
نـــــه حسب نــــه به نسب د چا په کار شي
چي حـــاضر شي د محشر په لـــوی میدان
خوشــــــحالي د نیک عـــــمل ده ونیکانو
بد عـــــمل بـــــه غمګیني شي د عصیان
که رضا د جـــــانان غـــــواړې رضا پرېږده
که جانان له تا رضا شو څه په کار حور و غلمـــان[104]
د رضـــــادي طلبګار زه خـــــوار بنده یم

---

[104] دا نیم بیتی ترنورو څلورخپي اوږد دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیر) ده ګناهـــــکارغـــــواړي غفران

***

چي خالق تخليق وکـــئ[105] زمـــــــادژوندون
بياعاشق يې پرځـــــان کـــړم راغی بېلتون
په خپل عشق ســـــــره طالب زه دوصال شوم
شب وروزيم سرګــــــــــردان په جګرخون
نه پوهېږم زمــــــــاپه باب قلـــم څه کښلي
چي يوغـــــــم وي نوشته که پـــــــه زرګون
که مي ورکه خـــــــوب خنداشوه ستاله حبه
پــــــــه کارنـــــــه دي ددنياډېرنعمتون
نــــــورغــــــمونه راخخه هېرديارغموکړه
يارنيولی دئ له مــــــخ ســـــــل حجابون
محـــــــرمات شبهناک شـــــــوه سل حجابه
له مذکـــــــوره تقــــوا کانـــدي صالحون
په نصيب دعـــــــاشقانـــــــوعجزونيازده
ديارحب دعـــــــاشقانـــــــــوده ژوندون
تل مشغول ديارپــــــــه وصل صادقــــان دي
سمندرغـــــــــوندي ساکـن اوربي مسکون
تـــمام صورت مي ستادعشق په اورکباب شو
(ملااميره) تالــــــــه اوردعـــــــشق صابون

***

معشوقــــــان دعـــــــاشقانــــوقاتلان
بې تقصيره څني يـــــــوسي دل وجـــــــان
په عالم کښي سرګــــــردان ګرزي ګريان وي
بيا يې قـــــــوت وي دزړه وينه دخپل ځـــــان

---

[105] وکئ = وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځني ورک صبر و سکـــــــون د یار پـــــه مینه
همېشه یې اوښـــــکي ځي تـــر دوه چشمان
بې غمي شي پــــــر حــــــرامه په دنیا کښې
د فـــــــراق اوښکو تر ځــــــان وګـــــرېوان
دوه جــــــهانه ځني هېر شي بې دلـــــــبره
سر و مــــــال کـــــــړي صدقه تر خپل جانان
پـــــه کــــــوڅه د یار ولاړ بې نام وننګ وي
مـــــــرتبه یې وي بلنده تــــــــر اســـمان
پـــــــه اول کښې محبت بیا ګـــــــــمنامي ده
(ملا امیره) ګـــــــمنام شـــــــــه که یې پوهان

***

له هـــــــــجرانه همېش ژاړم پـــــــــــه نارو
د یار دید پر مـــــــــاشیرین ،تـــــرقند مسرو
د رقیب پـــــــــه محبوسۍ بـــــه هیڅ بند نه شم
زه محبوس یـــــــــم د خپل یار پــــــــه زولنو
چي یې تـــــــوري زلفي بیا پـــــرمخ خپري کړي
عـــــــاشقان سینه ســـــــوزان په اند ېښنو
رقیبان یې راتــــــه کښېنول پـــه څنګ کښې
اوس مي ولي پـــــــه تکـــــــړو[106] پـــه سنګ رېزو
بـــــــــــد بختي د رقیب داوه لـــــــــه اوله
چي یې ذات دده پیدا کــــــــــړلــــــــه اورو
بیا یې وکــــــــړ تکبر پـــــــــــه سجده کښې
پـــه کار نــــــــه شـــــــــو عبادت دډېر کلو
رقیبان مي دښــــــــمنان د پاک ایـــــمان دي
(ملا امیر محمده) ځــــــــغله پــــــــــه ګامو

[106] کټ مټ ولیکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خال دي اينبى دئ پـــــــه ميان كښي دابرو
نن مجنون غوندي عـــــــــذاب كړمه ليلو
ودربارتـــــه دي ملنګ پــــردوهه ناست يم
ولاړبه نه شــــــم مګرديدرا كـــړې خيالو
منتظردي دديـــــدن لكه بلبل يـــــــــم
څوبه ګـــــــرزمه محرومــــــه له كتو
ياره جـــــوړه شكوفه پـــــه زمستان كړه
اوكه نه وي جان دمــــــــاغ مي كړه خوشبو
جـــــــدايي ديارترخــــه وصال شيرين ده
كه يـــــــوځله وصـــال كاندي نن پېرزو
عـــــاشقان دي شهـــــبازان ديارپه مينه
سرګـــــردان دي پرزمين پرلــــــويوغرو
ربه روى ســـتاددوستانــــــــومي دروړى
عـــــاشقان كـــــړه منورپـــه انوارو
ستادعـــــــفومقام پټ له هـــــره چاده
(ملاميره)عـــــفوغـــــواړه پـــه زارو[107]

***

زمــــــــاپه زړه ياردعـــشق اورولګـــاوو[108]
بيايې روح راخخه يووړغــــم يې نورولګاوو
خـــــوشحالي دزندګۍ راپوري غـــم شوه
غم يې درونده هجران زورپــــرماپورولګاوو
دنفس باغ مي ســــــــتادعشق په اورايره شو

---

107 په مقطع كي لږ څه تصرف سوى دئ. په اصل كي داسي وه:
ستادعفومقام پټ له هره چاده زمادلبره
ملااميره عفوغـــواړه په جړاوپه زارو

108 شاعر (ولګاوو) دخپلي لهجې سره سم كښلى دئ او سنى ليكدود يې (ولګاوه) دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یک بینیۍ یکجهتیۍ بیا پر مـــــــازروولګاوو
مجوف زړګی مي ډک پـــــــــه سل فکرو و
د توحید په نور شو ډک عجب یې شـــوررولګاوو
رقیبان حیران ولاړ زمـــــــاوحــــــــــال ته
د توحید نـــــــورمي پیره په رقیب اورولګاوو
د معشوق پــــــه طلب ستړي عـــــاشقان ده
(ملا امیر) مي په طلب ســـرپخپل ګورولګاوو

***

راشئ مــــــــومنانو دخپل رب ثناګویي کوو
محکمه پرخپل دین شوو باد شاه ته دوعاګویي کوو
راغــلي اروسان دي دوی وموږ وته حیــران دي[109]
غیرت د دین به وکـــــړوموږ به هم پهلواني کوو
حیات دي زموږ باد شـاه وي کل اسباب برابروینم
قتل به کفار کړو مـــوږ پردوی شمشیربازي کوو
پرخلافت د چــاریار دي محکم زموږ باد شاه وي
مغلوب دي کافـران شي چي پردوی موږ غالبي کوو
بد بخته کافــــــــــران دي ناامیده له قرآن دي
فتح به خدای راکـــــړي د قرآن موږ پیروي کوو
انګریز که اروسان دي زمـوږ جنګ خخه ترسان دي
مومنان تول شیران دي اوس پردوی به چابکي کوو
ترســــــــــان مي اروسان دي دلاوره مومنان دي
غــازیان منتظران دي موږ و دوی ته کارسازي کوو

[109] د امیر حبیب الله خان په وخت کي افغانستان ته د روسانو د راتګ خبره له تاریخي مدارکو سره سمه نه خېژي. د شاعر مراد به یا په سیمه کي د بلشویکي نفوذ د خپرېد و خطروي اودی به یې د روس د تجاوزپه نامه تعبیروي او یا به نو پر د رقد باندي د روسانو پوځي تېري ته اشاره وي. د غه واقعه د غازي امان الله خان د پاچهۍ په اووم کال پېښه سوې ده (۲۷ قوس ۱۳۰۴ ش) او په دې ډول نو تر د غه کاله پوري د شاعرژوند هم یقیني کېدلای سي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــفارکه هرڅوډېردي ددین عقل یې هېردئ
بې جنګه بې نــه پرېږدود خپل دین موږغاوري کوو
قـــــاتلان که مقتولان شوکه پاته پرمیدان شو
سودمنده مومنان دي (ملاامیره) موعظې کوو

***

تـــــــریوسف ډېرښایسته زمــــــوږپیغمبرو
ستاره ورته عـــاجــــــزشمس وقــــــمرو
غلبه دنـــــوریې تېره تـــــــرهـــــــرچاوه
په خــــــــوبانوکښې څرګندلکه زیړلــــمرو
دوحدت له باغــــــــــه درخته راښکاره شوه
نه یې مـــــــــثل پــــــــرزمین لکه نښترو
دکــــــمال پــــــــــه مېوه پره دغه درخته
مـــــــومنانومې نوش کــــــړئ ښه ثمرو
شاکـــــــــران ددې مېوې بـــــه سـربلندوي
تورزاغــــــــان له دې مېوې څخه کـــورکړو
مومنان دي خدای غـــافل په دین کښې نه کړي
غــــــــافلان لـــــــه خپله دینه ګاوو خــرو
دطاعـــــــت بارچې باباآدم پـــــــه شـــاکړ
مــــــــــومنان بې[110] قبلـــــوي بارد پــدرو
مــــــــــومني ده نیکنامي دعـــــــقباګټه
مـــــومنانوتېنګه کـــــــــړه که مې ضررو
دنبي پـــــــــردین ثابت شـــــــه (ملاامیره)
سپی رقیب ثابته نه شـــــــــولــــــوی خطرو

***

ته آئینه دشـــــــــــرع نســـه[111] وخپل مخ تــه[112]

[110] بې = به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاعیبونه بــه ښکاره شي ته نیکبخته که بدبخته
ښـــــــــه طاعت وبندګي دپاک الله کـــــړه
له ریا څخه ځــــــــــان ســاته ،نفس بدبخته
ســــــــره اورونه دي پــــــه لاس ددښمنانو
ستاطاعت وســـــــرومال سوځي یک لخته
ستاپه ښهرکښې ښه کـــــوټه په دولت[113] ډکــه
بیغــــــــم نه شې دښمن ستاده په زړه سخته
که ولاړپـــــــرخپل کـــــــوټه وې ترسهاره
اوس بادشاه یې ګـــویاناست یې پرخپل تخته
دتــــــــقوا تېغ پــــــه لاس ونیسه محکمه
درایله به کي[114] دښمـــن ســـــــتاتخت وبخته
سرګــــــــــــــردانه له خپل نفسه ډېرعالم ده
(ملاامیره) جــهادي شه مې پرېږده ګرم ویخ ته

***

ددنیاکه جستجـــــــوی پرداجـــــهان کــه[115]
که خدای هېروي آخـــــــــــرت لره تاوان که
پـــــــــــرجـــــــهان باندي ژړادیارلــه حبه
داژړادمحبت دخــــــــــــدای دوستان که
چي دعشق په تېغ یې غـــــــوڅ دزړګي سرشي
دفراق په اوښکوتــــــــرځــــــان وګرېوان که
دصادق عــــــــــاشق ژړاده پخپل ځان کښې
که مخلـــــوق ته شي ظاهـــــرد ځان نقصان که

---

111 نسه = نیسه

112 داغزل په اصل کي د(ت) په ردیف کي. ماد(ه) ردیف ته رانقل کړه.

113 دولت دلته ددنیاپه معنا راغلی دئ.

114 کي = کړي

115 که = کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دين دنيا ســــــره ضدين(دي) هيڅ شک نشته
په يوه ځـــــــــای اوراوبــــــه کله مکان که
دادنیاکه پخپل فکــــــــــــرگلستان کـــــړي
عاقبت به يې خــــــــراب دمــــــرګ خزان که
منزه دئ عشق دنفس له خــــــــــــوی خصلته
دامشکل ده چي ديده ځــــــوک بې چشمان که
جاهـــــــــلانـــــــوپه دنيادين بدل کـــــړی
ددنیاهـــــــــبربده نــــــــه که دين نسیان که
که دانايې پــــــــــــرخپل سرنيسه لاســـــونه
وجاهـــــــــل ته نصيحت ډېرعــــــــــالمان که
ناصحـــــــــــان که نصيحت ددين بيان کـــــړي
(ملاامير) بـــــــــــه يې قبول پردل وجان که

***

محبت دخـــــــــــدای دوستان بې خدای نه که
په يوه زړه کښي بــــــــه دوه محبت ځای نه که
په ظاهــــــــــــروي له عـــــــالم باطن له حقه
مشاهـــــــده يې له خـــــــدايه بل رای نه که
چي توانګـــــــــــرد قناعت په خـــــــــزانه شي
هيڅ ګـــــــذربه دغنيانوپه ســـــــــرای نه که
احتياجي بې خـــــــــــپله ربه دبل نـــــــــه که
روح وجـــــــــــان به بې له خدايه فدای نه که
عـــــــــــاشقان دي طالبان ديار دوصـــــــــل
که واصل شي ومعشوق تــــــــه وای وای نه که
په کــــــــــوڅه کښي دمعشوق حيران ولاړوي
خوښ خـــــرم وي په حيرت کښي هم تلای نه که
حال وقـــــــــــــال دي موافق شه (ملاامیره)

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالکان دي خـــدای خودبین خودنمای نه که

***

جـــــــام دمی پیاپی نوش کړه ما په ذوقونه
زړه مي سوری لکه نی پـــــــه نغمواوازونه
یارزمـــــــابي وفا پــــــه جفادئ عـالمه
نقصان کل زمــــاخپل دګـــــناه دریابونه
یارمي ګل زه بلبل پــــــه ژړاپسې مـــــرمه
دبلبل سینه تل تـــــرختلي خـــــــارونه
دلبري دلــــــجویي رهبري دي غـــــواړمه
که ماخلاص په اخلاص کـــړي دغم له بارونه
مــــاغریب کــــړه بعیدله شیطانه شدید
بدلـــــوي سودايي پـــــــه دنیاجنتونه
مامرید کــــــړه قـــریب دګلشن عندلیب
ستاحبیب ســــــتامجیب پرښندم سرمالونه
ښه جلال ښه جـــــمال شین دي خال ده صنمه
پـــــه ظهوردي خــــــراب دکفارو ملکونه
ستانظرشــــــوخنجرپـــه مجروح مي ځګر
سپین دي غـــابښ وانوارپه روښان اسمانونه
ستاصـــــــدیق ستارفیق ترهـــــمه وشفیق
یارغـــــاردســـــرداردهجرت په مزلونه
پتهولـــــو خــــوبان افضلین مي جانــان[116]
بهـــــتري مهــــــتري پـــه آیات حدیثونه
ستاابلـــــــق ترفـــــــرق وتبرشوی مطلق
نازبردار ، رازکـــــــــردارترجمله حجابونه

---

116 دانیم بیتی په لږتصرف رانقل سوی دئ. په اصل کي داسي و :
پتولوخوبان پرماګران افضلین مي جانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دابيان شـــــــوعيان د(امير) پـــــه زبان
خـــــــوش لسان درفشان دجـانان صفتونه

***

دعشق اورمي پــــــرزړګي وکـــــړه پوښتنه
زمـــــاپرحال په چابکي وکـــــړه پوښتنه
شپېړداغـــــــونه عشق راکــړي پرسينه دي
دازخـــــــمونه دمـــــرګي وکړه پوښتنه
ورنځـــــــورتــــه که دوادديدن ورکـړې
زمـــــادواده پرهېزي وکـــــــړه پوښتنه
بيکاره غـــــلام دياريـــــــــم ورته ژاړم
نن دغـــــلام پربېکاري وکـــــړه پوښتنه
هيڅ حاجت زمـــــــــاپه کاروخدمت نشته
زماژړايارخـــــوښوي وکـــــــړه پوښتنه
درقيب دلاسه ډېرپــــــــه زړه غـــــمجن يم
نن زمـــــاپرغمګيني وکـــــــړه پوښتنه
عشق جـــــهازشوګډ يې کړم په محبت کښي
ته مـــــهربان شه پرغرقي وکـــــړه پوښتنه
(ملاامير) پـــــه سپينه ږيره تل ژړاکــــړي
راشه زمـــــاپرغريبي وکـــــړه پوښتنه

***

الماسي خنجرپـــــــه لاس زمـــــاددلبرده
عـــــاشقان پـــــه قتلـوي دايي هنرده
چي په برخه يې خــــــواري دسوزګدازشي
خـــــودبه ژاړي چي زخمي يې دزړه ســرده
هـــــغه ځوک چي وي ببغم ديارله فکــره
ســـــــړى نه ده پــــــه مثال دګاوخــرده

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محبت پــــه اوريې ســــوی پــه کلونو
چې وصـــــال را بانـدي راغی نن اختر ده
غـــلامي مي په اخـــلاص د کامل وکړه
اوس ماذون شوم د کامـــــل هسې نظر ده
وخـــادم ته د مـــخدوم فيض رسېږي
هيڅ شک نشته د رســـول د خولې خبر ده
عــاشقان (يې) وديدن ته هــــوسېږي
ځني پاتـــــه نام وننګ وســـيم وزر ده
صادقان د يار پـــــه مينه هـــغه څوک دي
چې پـــــه لاس (يې) همېشه د عشق دفتر ده
عــــامـــلان د شريعت مي فايضين دي
پاک الله ځني راضي هـــــــــم پيغمبر ده
عــــاشقان ترسرو مــــال ويارته تېر دي
چې ليدلی يې جانــــان پــه خپل بصر ده
د يار ميني تور کــــودی کړم په جهان کښې
خاکساري مي جـــــوړه کړي پر خپل سر ده
ګــمنامي لـــويه رتبه ده (ملا اميــره)[117]
اختلاط د زمـــاني د پرشـــور وشر ده

***

که وصال د اشنای غـــواړې روځ د غه ده
بيا څه نه شي د مــــرګي سخته ناره ده
نن دي وارده چې راکب پـــرخپل مرکب يې
له مـــــرکبه که شيوه شوې توره شپه ده
په تياره کښې څـــوک رسېږي ومقصود ته ؟
لـــوی مثال دئ نيکي واخله لاربنکاره ده

---

[117] اصل: ګمنامي لويه رتبه ده ملا اميره فقيره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــــــمبختان مې غــــــــافلان د یار له ذکره
لــــــــــغزیده وي و خپل نفس تـه مسخره ده
پــــــــــرهـــــــــمت د زاهـــــــدانو آفرین شه
نفس شیطان یې پـــــــه عــذاب بنه تماشه ده
پیروي د پاک قــــــــرآن مــــــو په نصیب کړې
چې همېش زموږ په خــــــــوله ورد و ظیفه ده
په نصیب مــــــــــو شفاعت د پاک رسول کړې
پاک سبحان بې کي[118] خــــوشحال کړې وعده ده
له دې خپلې بــــــــــدبختۍ ځخه په عذاب یم
ګیله نشته پر هـــــــــرچــــــامې توره شپه ده
هـــــــــرعـــــــاشق شیرین ګفتن شیرین زبانه
(ملاامیر) مې درپاشي ډکــــې[119] ســـــــــینه ده
***
هغه څوک چې صادقــــــــــان وي ستا په مینه
محبت بــــې[120] هــــــمېشه پــــــــرخپل یار وینه
اول حــــــــــال د سالک دادئ اې درویـــــــشه
چې پـــــــــــه حب کې د خپل شیخ به فناه شینه
حقیقت د حب یې هلته ظـــــــاهـــــــــــــرېږي
چې د پاک رســـــــــــول په شـــــرعه عمل وینه
دویم حــــــــــــال د صادق دا ده په محبت کښې
چې د پاک نبي پـــــــــــه حب کښې فــــــناوینه
دریم حــــــــــال فنافی الله بــــــــولي طالبه
بې له یاره مــــــــاســـــــــواکل ترک وهینه

[118] بې کي = به یې کړي
[119] ډکې = ډکه یې
[120] بې = به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه عشق نه دئ بل خـــــــه دئ دروغ وايي
چي خالي به له دې دروحبو خــــــوک وينه
هــــــــرچي لاردشــريعت يې وي پرې ايښې
رهـــــــبردده شيطان اورتـــې[121] څکــــوينه
که باوردي پـــــه آيات و حــــديث کېږي
ملحدي پــــــه طــــــريقت کښې ډېره وينه
هــــــغه څوک چي مستقيم پـرشريعت شوه
پــــــه سپين مـــــخ به آخرت لــره ورځينه
خــــــدايه عشق مي برابرپرشــــريعت کړې
چي مـــــــقام دمـــوحدۍ مي روزي شينه
(ملاامير) غـــــريب صادق کړې ستاپه مينه
امان راکـــــــــړې په توحيد کښې له لعينه

***

ستادهجران په اوروســـوی ارامي غوارمــه[122]
زړه مي زخمي داستاله لاســــه دوايي غوارمه
دوامي وصل دجانــــــــان گنج نوري غوارمه
زه خوارمسکين يـم بي تسکين زه دلجويي غوارمه
ستادمحبت پـــه درياب غرق صدف دري غوارمه
زه غواص تېر(يم) تـرخپل سر اجرت قوي غوارمه
له دوارو کــــــــونويم ببغم روښندلي غوارمه
له پخته گانـو مي حساب کړې گمنامي غوارمه
سيروسلـــوک راباندي تېرشومقبولي غوارمه
نفس وشيطان مي دښمنان ستامـــهرباني غوارمه
زمــــــامشرب دنقشبند پيرمجددي غوارمه

121 اورتې = اورته يې
122 دي غزل ته پرسرکښلي دي: مناجات فقيرملاامیرمحمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاچند به ســـــــــوزیمه نورمحمدي غواړمه
درعشق تـــوسوختیم دروصلت رهنمايي غواړمه
عـمرم عبث گذشت درطاعت عمرثاني غواړمه
پیرمي اولاددعـــــــمریارپیرقریشي غواړمه
(ملاامیر)خواریږ دامنگیرزيږ[123] غــلامي غواړمه

***

په خـــــــوبانـــــوکښي کلانه راشه راشه
زمـــــــــادزړه محبه گـــــــرانه راشه راشه
پیروي دي قبلـــــــــوم پـــــــردووچشمانو
ته یږ نورزمـــــــــــــادچشمانه راشه راشه
زمادپیرنـــــــــــوربه رهبرشي ستا ترنوره
ستانوربه شي رهبره تـــرسبحانه راشـــه[124]
(دا)ستانـــــــورده وسیله زمـــاووصال ته
تـــــــه همېش پـــــــرخپل رب گرانه راشه
مـــــــحبت دیارافضل تـــــردوه جـــــهانه
ته یږ زمـــــــــادزړه ارمـــــــــانه راشه راشه
په کامل صفت موصوف تـــــــــرکل عالم یږ
باطن نـــــــورظاهـــــــرانسانه راشه راشه
ستاامت هـــــــمیشه فـــــــخرپه تاکاندي
تـــــــه ســــــــرداريږ دنبیانه راشه راشه
ډېردي قـــــــــدرهـــم حرمت پرخپل خالق ده
کامـــــــــــل میره دخــــــوبانه راشه راشه
کمینه امتي ســــــــتایم پاک رســــــــوله
زه (امیرمحمد) ســــــتادغلامانه راشه راشه

---

123 زيږ = زه یږ

124 دغه بیت دريږ څپږ زیات دئ.(هوتک)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

عشق ســــــرسري نه ده چي له سره دي بدرشي
محبت عــــارضي نه ده چي له زړه څخه بدرشي
بيان دعشق کـــــــومه وسالک ته يې ښيمه
مشتق لــه عشقيه دئ چي پيچان[125] پربل شجرشي
عشقيه مي هـــغه شی ده چي غالب شي پرګياه
ذات دګياه ورک شي عشقيه مي پــــراظهرشي
مثال دمومن داده که انصاف لـــــــري منصفه
که عشق باندي غالب شي ترګياه (يې) حال بترشي
عشق ده په دوه قسمه ته يې زده کړه اې سالکه
يو مي رحـــــماني بل شيطاني که دي باورشي
شيطاني هغه تـه وايي چي نقصان دشريعت وي
ناري تجلې ويني پــــــه غلط مي ګاوو خرشي
رحماني هـــغه ته وايي چي پرشرع مستقيم وي
شـــــــوارق به دانوارفيوضات باندي مطرشي
تميزددې دووګـــران دئ دخطرځای يې دغه ده
سالـــــم به ترتېربږي هغه څوک چي بختورشي
زه (ملاامير) فقيريم په بيتو کـــــــــړم بيانونه
محتاج زه دوعـــــــايم که پرمادخدای نظرشي

***

بدبخته زمانه شـــــــــوه له طاعته غافلان دي
ودين ته يې شاکـــــــړې په دنياپسي روان دي
بيدارشئ مومنانـــــــــــولوی سفرلرئ په مخه
نکيرمنکربه درشي سـوال جواب يې په ايمان دي
کامل که دي ايـــــمان وهيڅ دي وېره خطرنشته

---

[125] عشق پيچان يورازګياه ده، چي پرنوروګلانوراتاوېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووزه ونیکی تــه بدعمل دي دځان زيان دي
فهم وکه (اې) مـــــــومنه عاقبت دادنيا پاته
محصل دهـــرچامرګ دئ څني پاته يتيمان دي
سپين زږه دي توربږي ګناهــــــونه دي ډېربږي
صيقل (يې) اسم ذات ده شــريعت که پرراوړاندي
پنځه روځي ژوندون دئ عـــــاقبت به روانيږو
ژاړه (ملاامیره) نـــفس شيطان دي دښمنان دي

***

يوه درخته يې نهال کـــــړه په قدرت کښـــي[126]
ځلورښاخ (يې) ورپيدا کـــــړه په زينت کښي
هر(يو) ښاخ له ګوناګـــــون مېوې څخه پرده
زاغــان څني محروم بلبلان ګډ په وصلت کښي
بلبلان چي همېشه پـــــرګل مين ملامت نه دي
معطريې دل وجـــــــــان په حقيقت کښي
چي بلبل غـــــــوندي صادق په مينه نه شي
دامشکل ده چي به ګـــــډ شي په جنت کښي
ســــــاکنان دهغي درختي هــــغه ځوک دي
چي ترسروترمـــــــال تېرشي په محبت کښي
مــــــــــثال ددرختي ذات دپاک حبيب ده
چاياران يې ځلــــــــورښاخه په قربت کښي
بلبلان مي عـــــــاشقان دخدای دوستان دي
رب ورکړې خــــــــوشحالي په آخرت کښي
زاغان مي کافـــــــــــران منکرالحق دي
محرومي شـــــــوله وريښنه په خلقت کښي
پـــــه اول کښي مي ابيات مـــــغلق ويلي

---

[126] داغزل په اصل کي د(ښ) په رديف کي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په آخرېږ معنی ګـــــوره په وضحت[127] کښـــي
ربه ســـرو مال قـــــربان زمــــاترنبي کړي
(ملا امیر) غریب غـــــلام تل په خدمت کښي
عـــــاشقان د یار جـــــفا پرو فـــابولي
(ملا امیر) فقیر مغموم ده پـــــه هجرت کښي

***

دخپل اشـــــــنای دیدن له تلمه په تلوار...
زه خبرنـــــه وم چي پـــه مخه رقیبان راځي
دیار دغم ګـــــرد وغبار زمـــــاپرځان راځي
دیار له عشقه مي خـــوناب نن ترچشمان راځي
(را) میسر به وصــــــال نه شي بې ژړا عالمه
دفـــــراق اوښکي مي بهېږي پر ګریوان راځي
دادنیاکه هــــمګي ګل وګلـــــزارشي
عـــــاقبت به شي فنادمـــرګ خزان راځي
څه دغم ژوندون یې زمــــاپه قسمت راکړ
بې له یاره دعشق دودمي تـــــردهان راځي
زماپه اوښکـــــــوهیڅ اثرپرجانان نه شي
زمـــــاپرحــال نن په ژړا زمین اسمان راځي
سرګـــــردان وپایدوان پــــــردادنیا یمه
ترک به نه کړم ستاطلب که هـــرڅوزیان راځي
دجنت تــــرګلـــو زیاتې تــــماشه ده
چي مستغرق شـــم دیار فیض لکه باران راځي
که وفانه کـــړې نن دژوندرمــــق باقي ده
او که نه وي (ملا امیر) غـــریب ګریان راځي

***

[127] وضحت = وضاحت ، څرګندتیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاجـــــــفاده همېشه مـــــــــاژړوي
رقيبان پـــــــه نصيحت مـــــــاخندوي
زه حيران يــــــم چي ژړاكـــــړم كه خنداكړم
نه پـــــوهېږم چي يارزمـــــــا څه خوښوي
دجـــــــرس له حـــــاله حال زمامعلوم شو
تــــــرخنداازمــــــــاژړايـــــــارقبلوي
دادنيادژړاځـــــــاى چي ببغـــــــم نه شي
ستاژړالـــــــــره اجـــــــرت ياردركـــوي
داجـــــــــرت حساب مي خپلـــه زندګي ده
عـــــــاقبت دصـــــــورت حجاب پاره كوي
دمحشرپــــــه روځ بـــه نيک وبدښكاره شي
دانايـــــــــان مي نيک پــــــه بدنه بدلوي
آئينه دزړه صفاكـــــــــړه له هـــــــــــرزنګه
(ملااميره) خداى رحـــــــــــمان ده رحم كوي

***

عـــــــــاشقان دي بيماران پــــــه زړه زخمي
ددېدن زكات غـــــــــــواړي پــــه مسكيني
هيڅ حــــــــاجت يي ددنيا په چــــــاره نه وي
نه پــــــــــه كاريي وي جنت غـــلمان حوري
دخپل ياردېدن يي خــــــوښ تردوه جهان وي
قاسم كـــــــــړى ښــــــــه قسمت دئ ازلي
دتوحيددباغ مي هـــــــــرعــــــاشق بلبل ده
ودي باغ تـــــه بل مــــــــــرغـــه لارنه لري
دګلانـــــــــوسيل بي بــــــــــــهاره نشته
دديداررروځ لـــــــــــوى بــــــهارده كاملي
په نصيب دي ښه ديدارپه لـــــــــوى بهارشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیره) جنت پرېږده ددیـــارشـــه محبتي[128]

❉❉❉❉

❉❉

❉

❉

❉

❉

---

[128] تردې غزلي وروسته دنسخې په پای کې د (زمامقصود) رکاب راغلی دئ خونسخه پرهمدې ځای نیمګړې ده اوزه نه پوهېږم چې څوپاڼې به یې لوېدلې وي (م. هوتک) .

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library